

Cuprins:

- **MARIAN ILIE: „MĂRTURISIRI ȘI FULGURAȚII LA FOC DE TABĂRĂ”**
Petre CICHIRDAN pag. 1
- **DE CE?**
Marius MĂRĂCINESCU pag. 2
- **A APĂRUT NR. 14/2024 AL REVISTEI MUZEUL PRESEI ROMĂNEȘTI**
Tanța TĂNĂȘESCU, Dan Toma DULCIU pag. 3
- **ȘARPELE CU COLȚI DE ELEFANT**
Puiu RĂDUCAN pag. 3
- **DANSUL**
Varujan VOSGANIAN pag. 3
- **ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI LA CĂLIMĂNEȘTI**
Csaky E POE pag. 4
- **POEZII**
Nicolae CEAPĂ pag. 4
- **PAȘTE 2024**
Mihai SPORIȘ pag. 5
- **PREOTUL, ETNOLOGUL, FOLCLORISTUL TEODOR BALĂȘEL EVOCAT LA ȘTEFĂNEȘTI**
Zenovia ZAMFIR pag. 5
- **LANSAREA VOLUMULUI „POVEȘTI DESPRE CUM EȘTI” AL SCRITURII ANDREEA IONESCU**
Ovidiu Cristian DINICĂ pag. 6
- **FESTIVALUL DE MUZICĂ FOLK ȘI POEZIE „ALUTUS 22” EDIȚIA A III-A SLĂTINA**
Ana VASILE pag. 6
- **„INSULA VISCOLULUI” DE AL. FLORIN ȚENE - UN ROMAN CATOPTRIC**
Dumitru VELEA pag. 7
- **GEORGE VOICA: „EPOPEEA NEAMULUI ROMĂNESC”**
P. CICHIRDAN pag. 9
- **EDIFICII CULTURAL-ISTORICE ROMĂNEȘTI**
Emil MANZUR pag. 9
- **ALEXANDER HAUSVATER: „ÎNȚRE CONTRAST ȘI ARMONIE. O VIAȚĂ DEDICATĂ TEATRULUI”**
Liliana POPA pag. 10
- **GRĂUL**
Margareta SAIMAC pag. 10
- **SOLUL VOIEVODULUI BASARAB I ȘI REGELE CAROL ROBERT D'ANJOU**
Arhim. Veniamin MICLE pag. 11
- **INTERVIU CU VICTOR TIBERIU FOIA**
Ovidiu Cristian DINICĂ pag. 12
- **JOCUL POEZIEI - O DIACRONIE A LUDICULUI ÎN POEZIA ROMÂNĂ**
Ionuț ȚENE pag. 13
- **PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA**
Biroul de Presă pag. 14
- **SENIORII VÂLCENI PE URMELE ISTORIEI**
Gheorghe PANTELIMON pag. 15
- **POEZII**
Lidia ZADEH pag. 16

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

ÎN LOC DE EDITORIAL

MARIAN ILIE: „MĂRTURISIRI ȘI FULGURAȚII LA FOC DE TABĂRĂ”

Petre CICHIRDAN

Zilele trecute, la Biblioteca Județeană *Antim Ivireanul* Vâlcea, prietenul nostru Marian Ilie ne-a dăruit această carte autobiografică care vine să reliefeze activitatea sa literară de multă vreme și extrem de bogată în ultimile decenii, dacă adăugăm traduceri sale din și în limba turcă, dar și activitatea sa de publicistică și cenaclu la fel de bogată, foarte importantă pentru frăția literară pe care o practică, pe internet, distribuind în dreapta și stânga majoritatea publicațiilor culturale, literare, apărute între cele patru puncte cardinale din spațiul românesc și pe care le primește! Mai mult, nu de puține ori versifică, crează diferite stihuri de prezentare pentru revistele care i se par interesante și pe care le apreciază. Ne-a interesat, ne interesează, această carte apărută la Editura BETTA în 2023 fiindcă știam că ea a fost scrisă pentru satisfacerea orgoliului personal de scriitor, poet și traducător, dar mai ales, pentru a-și reliefa personalitatea - un fel de CV public. În timp ce o lecturam ne-am dat seama că de fapt această carte este o oglindă a unui segment important din această lume pe care o trăim și deci merită citită, chiar devorată!...adevărat aflându-se greu! Am citit-o în câteva ore de

cărțile se vând greu, oamenii se vând ușor, iar țara se dă pe degeaba! În prefața sa, „Marian Ilie. Un Don Quijote de Gulianca înfruntând viața și poezia”, Nicolae Georgescu scrie nu fără umor, definindu-l: „Pe Marian Ilie îl trăiește viața mai mult decât poezia. Reîntâlnindu-ne la vreo 30 de ani de la terminarea facultății (el a făcut turca, eu clasicile, dar afară de specialitate aveam cursurile în comun), s-a apucat să-mi spună ce a mai făcut între timp și, când să-i spun și eu dintr-ale mele, am rămas cu gura căscată, că am înțeles că el parcă a trăit cât trei sau patru oameni la un loc. Un singur lucru n-a mai făcut: nu s-a reîntors la Gulianca lui brăileană să-l vadă părinții realizat după ce a plecat la studii fără nici un ban de la ei, dându-se voluntar la armată...” O prefață foarte bine aplicată, și esențială despre subiect, în care „marele eminescolog” îl întoarce pe Marian Ilie

și pe față și pe dos!...eufemistic spunând, frumos! Și încheind-o subtil: „În fond, să faci din Don Quijote un discipol al lui Sun Tze, nu-i o treabă la îndemâna oricui.” Aducem și noi finalul aici, în față, lângă prefață și cităm din Intermezzo (precum cei de la Tv muzical MEZZO dau fragmente din colosalele creații clasice și preclasice) o frază care apare des sub o formă sau alta, chiar, precum o scuză: „Am mai spus-o, scriu și voi publica acest volum nu ca să-mi laud izbânzile, să știe cititorul cu cine are de a face.”

Citind cartea lui Marian Ilie, cel care o face are ocazia să cunoască mai bine România, cea din timpul din urmă, după 1989, ceea ce nu-i puțin lucru fiindcă dacă despre această țară s-a scris foarte urât referitor la perioada postbelică, nu la fel s-a procedat pentru timpul de după Revoluție!...adică nu s-a scris deloc. Adică odată cu uciderea celor doi Ceaușescu, soț și soție, în ziua de Crăciun se poate spune că România a murit! Cine a omorât-o? Da toată lumea care trebuia să conteze, lașii de după 1978; nu Pa-cepa, ci, chiar cei ce i-au dorit răul, țării, dină-untru și dinafară, după 1980!... Și care în 1994 au liberalizat materia primă și materialele dar nu au liberalizat și manopera (de unde a rezultat mizerabila salarizare ca o răzbunare pentru perioada comunistă); care în 2003 au hotărât să facă o altă lege a pensiilor pe care au aplicat-o în 2005 aducând dezastrul asupra intelectualității

PETRE CICHIRDAN - PREMIUL UZPR/2016 PENTRU „REVISTELE CULTURALE ALE RÂMNICULUI”
CULTURA Ars Mundi • CULTURA vâlceană • POVEȘTEA VORBII 21 • SENIORII • FORUM vâlcean

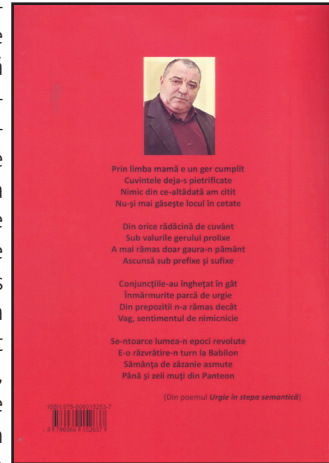
tehnice aflată în pensie!! Au mai desființat armata transformând coloneii în generali- scoțându-i la pensie, au eliminat munca, total, ca criteriu de devenire în societate, au instalat tinerii la conducerea societății (ca în perioada prebabilioniană, a evreilor), au inventat doctoratele pe bani, masteratele etc ca praguri în salarizare și, credem, asta a fost cel mai rău! Nimic nu este mai imoral și foarte grav decât să furi inteligență, s-o cumperi, să ridici prostul deasupra deșteptului. Să subvenționezi politicul! Să fii mai prost decât orice partid comunist al poporului și să introduci politicul în toate sferile de activitate ale societății...Păi, nu bine spune Ștefan Dumitrescu că noțiunea de economie așa cum o știam noi a dispărut iar acum trebuie să vorbim de psiho-pseudo economie?! De o economie a bancomatului!?...Da, Marian Ilie scrie frumos despre această Românie postrevoluționară din unghiul lui și al nostru de vedere, adică al turcului care știe să construiască socialismul sau democrația populară, economic, la nivelul Occidentului (fostului Occident, că acum pare că a decăzut și el) sau al nostru, care, imediat, după ianuarie 1990 scriam articole precum *Sculptura și calculatorul sau Impas OPM* (Organizarea Producției și Muncii); iar mai apoi am construit aparate de semaforizare după proiect propriu și le-am vândut străinilor la prețul din țările lor, care, toți, erau deja în UE! Fără ca aceasta să aibă treabă cu noi, adică până în anul 2000. Așadar, poetul Marian Ilie, poet de prin 1972, apoi profesor, militar, diplomat etc (ați văzut ce a scris Nae Georgescu, eminescologul, cât de frumos l-a definit în prefață- George Coandă, poetul și istoricul de la *Valahia* universitară, îl numește pe Nicolae Georgescu cel mai mare în materie de Eminescu) a scris o carte rară (ca valoare a conținutului) în ce privește cunoașterea de sine, cunoașterea acestor

tui timp, acestor vremuri. Scriam la prima citire, mai rapidă, și redăm din notiță: *păcat că nu se referă mai mult la perioada dinainte de decembrie 1989*. Mai notam într-un carnet (cu totul personal), că valoarea unui om, prieten, cunoscut, consacrat este cu atât mai mare, cu cât știe să facă loc lângă sau deasupra lui și altuia!... La concursuri, în cenacurile pe care le inițiază, M. Ilie se află la baza organizării și dovedește că cunoaște arta sublinierii, dezinteresată, de valoare. Și, din nou la carte, surprinde de cum înțelege și scrie despre starea asta, a noastră, a românilor, a treia - îi spunem noi - nostalgică în ce privește viitorul și încărcată de tăcere pentru ceea ce am fost! Căci am ajuns aici de parcă nu am fi trecut prin prima și a doua, adică ne-am fi născut direct din Carol al II-lea! Da, prima și a doua, cum vreți să le spuneți, au dispărut de mult... România fiind singura țară din Europa, dacă nu și din lume, care și-a

negat și își reneagă trecutul! Este absurd, deoarece cei care au creat în trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat, încă, crează și astăzi...Nu există hiat în creație. Căci s-a demonstrat că nimic nu se pierde, ci totul se transformă; dar să îmi desconsider familia, bunicii și părinții, proprii copii născuți și crescuți în timpurile din urmă!? România este singura țară din lume, naivă! Naivă și proastă mai ales după anul 2000 (ați văzut de ce) care, însă, după „Zavera” (autor M. Ilie) din 1989, decembrie, a promovat „noii” specialiști în toate domeniile, în mod fraudulos, pe rezultatele celor adevărați trimiși în șomaj sau prost plătiți ca totul să se năruie, să fie mai ușor de cumpărat sau pri-

mit pe degeaba... Pe o rublă! Și așa au apărut „noii” specialiști care să strige de dimineața până seara că în România s-a instalat capitalismul!...probabil că da, doar dacă capitalismul pentru ei a însemnat droguri, bătaie și nudism...buze umflate și țâțe la fel, dar mai ales nenumărate cabine de tatuaj și talk show-uri de dimineața până dimineața...Și în finalul modestei noastre narațiuni despre cartea lui Marin Ilie, un singur citat mai dăm, care ar trebuie să șocheze, dar adevărat (pag21): „Eram copii, câțiva dintre noi își așteptau încă tații să se întoarcă din prizonierat, dar n-am cunoscut sentimentul acela de repulsie sau ură invocată acum de mulți compatrioți. Îmi amintesc că la plecarea rușilor din România priveam cu un fel de nostalgie coloanele lungi ce traversau comuna, le strigam soldaților *davai carandaș*, iar ei ne aruncau creioane, radiere, ascuțitori și alte astfel de mărunțșuri utile la școală.” Exact atunci, și noi, copiii din *Țigănia* Râmnicului (i-am schimbat numele un an, doi, mai târziu și i-am zis Versailles) ne jucam de-a războiul!...și, noi, care eram mai răsăriți eram rușii și ceilalți, mai pirpirii erau nemții!

NOTA: În editorial am fi dorit să anunțăm cititorilor publicațiilor Intol Press că locul vacant de director al acestei publicații a fost preluat de dna Leontina Cichirdan care funcționează (redactor-corector-prelucrare computer-financiar contabilitate) în redacțiile Intol Press-ului de peste 15 ani iar din anul 2017 este director co-asociat la toate publicațiile Intol Press.

DE CE?

Marius MĂRĂCINESCU

De ce o chemăm pe mama, *ultima oară*, lângă noi? De ce? Să fie, oare, atât de mare și de intens zbuciumul acela al *trecerii* încât niciunul dintre argumentele raționale ale ființei de până atunci să nu poată păstra echilibrul unui moment de dinainte așteptat, atât la scară individuală cât și colectivă? Nu cumva firul existenței noastre personale este o neîntreruptă continuitate a veșniciei vieții care se rupe de individualități în favoarea unei scurgeri unice, totale, care să însemne o perpetuă naștere-moarte, suferința și bucuria nefiind altceva decât accesorii efemere, fără importanță, într-un spațiu atemporal? Este plânsul o împăcare iluzorie a destinului cu realitatea neînțeleasă a trăirilor noastre? Prea multe necunoscute pe care le dorim înțelese și, căroră, nu le oferim șansa de a ne fi descifrate la timpul potrivit...

Nu cumva înterogațiile obsesive din prima copilărie adresate celei care ne-a dat viață, însemnând permanentă curiozitate a copilului în fața necunoscutului care îl înconjoară, să fie una dintre explicațiile acestei bizare manifestări? Legătura spirituală stabilită între copil și mamă încă din perioada sarcinii, ca să nu mai vorbim de comuniunea biologică, stabilește ireversibil și definitiv un miraj absolut, definit în termeni asociați dependenței, între aceștia, iar încercările noastre permanente de a ne defini sinele în afara mamei se dovedesc a fi imposibile. Este, mama, dimensiunea polivalentă căreia ne substituim apriori parcurgând etapele vieții într-o identitate mereu alta și totdeauna aceeași? Cum se explică, de pe masa de lucru a cercetătorului psiholog, regresia temporală a individului în zona uitată a primilor ani de viață, asociată momentelor de

maximă tensiune decizională? Cum, altfel, decât printr-o rezonanță biologică transferată subtil unor mecanisme energetice de înaltă fractalitate, de înțeles decât în termeni chimico-fizici? Este, așadar, o realitate de netăgăduit continuitatea vieții fiecăruia dintre noi în dimensiunea mărginită a relației cu cea care creează destine, dar foarte greu de explicat în exprimări convenționale, terestre. Poate fi transferată această tulburătoare enigmă într-un context filosofic ori social cu trimiteri creștine profunde, acolo de unde răspunsurile vin, mai de grabă, din universalitatea religiilor care focalizează menirea maternă într-o lumină divină cu valențe supranaturale, totdeauna de acceptat și imposibil de dezlegat? Acolo, în aceste spații ale necunoașterii noastre, acolo s-ar putea găsi răspunsurile pe care le cerem implicit cu invocarea mamei fiecăruia dintre noi, mai ales atunci când trebuie să parcurgem o *vamă* demult anunțată, dar niciodată așteptată. Se închide acolo, oare, un cerc ritualic al trecerii noastre în sacralitatea înaltei spi-ritualități, deschizându-ni-se orizonturi noi dincolo de transcendența asumată nașterii? Este aici un paradox, acela că pe parcursul vieții, în general, îl chemăm în ajutor pe Dumnezeu încredințându-i, mai mereu, spre rezolvare dificultățile noastre, iar atunci când ultimele resurse pământene sunt epuizate, cercul dăinuirii terestre, ca un pântec iarăși primitor, prinde în brațele disperării icoana mamei demult neînchinată, cu lăcomia pruncului care deschide poarta vieții printr-un țipăt, iar acum o închide, cerând ajutor printr-un ultim strigăt. Această disperare care finalizează fatidic destinele individuale se dovedește a fi cea de pe urmă certitudine, singura de luat în seamă. Ea sărută ireversibil veșnicia căreia, nu știm cine, ne-a smuls pentru prea puțină vreme, dăruindu-ne ei, iarăși, întru eternitate...

Valul

Mă slobozește valul și mă lasă în voia altor ape neștiute... Atinge-mă cu lacrima și du-te la fel de tristă, rece și frumoasă!

Rostogolește-mi stropii cu piciorul când faci, desculță, drumul înapoi; m-a scuturat mult prea devreme norul și-a fulgerat povestea unei ploii.

Mi-aș fi dorit să cad la rădăcina vreunei flori, pe un mormânt bătrân, să răscolesc, pe crucea vieții, vina parfumurilor florilor de fân.

Și cum se face, Doamne, că nisipul mă tulbură întruna și n-aș vrea să nu-și mai regăsească nimeni chipul, de-acum încolo, înaintea mea.

M-au blestemat, cumva, odinioară furnicile pe care le striveam și le priveam cum învățau să moară, iar moartea lor eu n-o înțelegeam?

Ori crengile abia înmugurite pe care le frângeam să-mi fac coșar își vor fi plâns durerea, veștejite, dorind să mai trăiască, în zadar?

Aș adormi și eu, mi-e prea devreme, mă răscolesc din urmă alte valuri și mă nsoțesc de-a pururi două maluri... Sunt malurile noastre, nu te teme!

A APĂRUT NR. 14/2024 AL REVISTEI MUZEUL PRESEI ROMÂNEȘTI

Avem plăcerea de a prezenta cititorilor noștri cel mai recent număr al revistei „Muzeul Presei Românești”, o publicație trimestrială dedicată culturii, educației și jurnalismului de atitudine. Continuând tradiția presei românești, sub patronajul spiritual al lui Mihai Eminescu, această revistă apare sub auspiciile Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România. Revista își deschide paginile pentru contribuțiile jurnalistice ale confrăților noștri, constituind un jurnal digital al actualității pentru cei care promovează valorile perene ale scrisului gazetăresc. Editorialul acestui număr, intitulat „Presa în universul revoluției informatice”, explorează noile tendințe și evoluții în jurnalismul contemporan, relevând impactul presei online asupra paradigmei tradiționale.

Continuând seria de dezvoltări biografice despre Mihai Eminescu, Dan Toma Dulciu aduce în premieră un fapt necunoscut din viața poetului: participarea sa într-un complet de judecată la Iași, în anul 1876. • Un interviu fluviu cu dr. George Coandă, Professor Honorificus/Universitatea „Valahia” din Târgoviște, o personalitate marcantă a jurnalismului românesc, îmbogățește cititorul cu informații dintr-o carieră jurnalistică exemplară de aproape șapte decenii. • Laura Hant, președinta Asociației „Mihai Eminescu” din Viena, evocă momente din activitatea sa remarcabilă în fruntea acestei organizații culturale, aducând un omagiu personalității lui Eminescu. • George Roca, jurnalist român din Australia, ne prezintă portretul inventatorului și cercetătorului Răzvan Vasile, un vizionar revenit în România. • Nicole Vasilcovschi, care în prezent predă cursuri de Economie și Managementul Carierei în Nordul Chinei, face cunoscută cultura românească în țări din Orientul Îndepărtat.

Anul trecut și-a lansat cartea de versuri „Lampioane de cuvinte” la cea de-a XXIX-a ediție a Târgului Internațional de Carte de la Beijing, iar în luna martie a anului curent a publicat primele versuri în limba chineză într-o revistă de prestigiu, lansată în orașul „poeziei” - Chengdu. • Dr. Laurențiu-Ștefan Szemkovics expune detalii inedite despre decorația „Coroana României” conferită guvernatorului Băncii Naționale a României, Ioan Câmpineanu, în 1882, continuând seria de articole dedicate științelor auxiliare ale istoriei. • Ionel Novac reînvie în acest număr momentul biografic al lui Avram Iancu, așa cum a fost prezentat în revista „Transilvania”. • Ion Andreiță, pălmaș cu condeiul, ne delectează cu pagini de memorialistică despre Dora d'Istria. • Prof. univ. dr. Ioan N. Roșca dedică un reportaj evocator generației de aur a handbalului românesc, marcând 50 de ani de la ultimul mare triumf mondial al acestui sport. Și tot dumnealui recenzează lucrarea „Publicistica marilor scriitori români” de Ion Haineș, completând istoria jurnalismului românesc. • Dumitru Tudor Tănăsescu explorează istoria grădinilor cu plante exotice din București, oferind detalii inedite și imagini superbe. • Prezentarea ziarului „Gazeta Munteniei”, important izvor de informație contemporană, este realizată de jurnalistul Florenț Mocanu, fondator, director editor și redactor șef al acestei publicații, care ne împărtășește eforturile de a menține vie o

publicație de calitate. • Activitatea Editurii „UZP”, condusă de dr. Teodora Marin, este evocată la ceas aniversar aducându-se în prim-plan lucrări reprezentative tipărite în ultimii șapte ani. • Revista găzduiește partea a doua a amplului studiu al dr. Constantin Corneanu despre integrarea României în structurile euro-atlantice, oferind cititorilor momente esențiale din acest proces istoric. • Nicolae Tănăsescu face cunoscută Expoziția Filatelică Mondială EFIRO 2024, un eveniment rar în lumea filatelică românească. • N.D. Claudiu abordează lucrarea cu caracter enciclopedic lansată de Mihai C.V. Cornaci, cu un bogat material documentar privitor la autori și personalități botoșănene ce au dedicat studii, lucrări și opere artistice Lucefărului poeziei românești. • Tanța Tănăsescu prezintă frumusețea portului popular la români, vechi cărți românești cu steme domnești, precum și prețioase exponate ale Muzeului Băncii

Naționale a României, amplasat în „cea mai frumoasă clădire din București”, după aprecierile arhitectului Ion Mincu.
Vă invităm la lectură și mulțumim colaboratorilor pentru contribuțiile valoroase.
Revista poate fi citită online la următoarea adresă: <https://tantatanasescu.blogspot.com>

Tanța TĂNĂȘESCU, Redactor-șef
Dan Toma DULCIU, Director editorial

PUIU RĂDUCAN

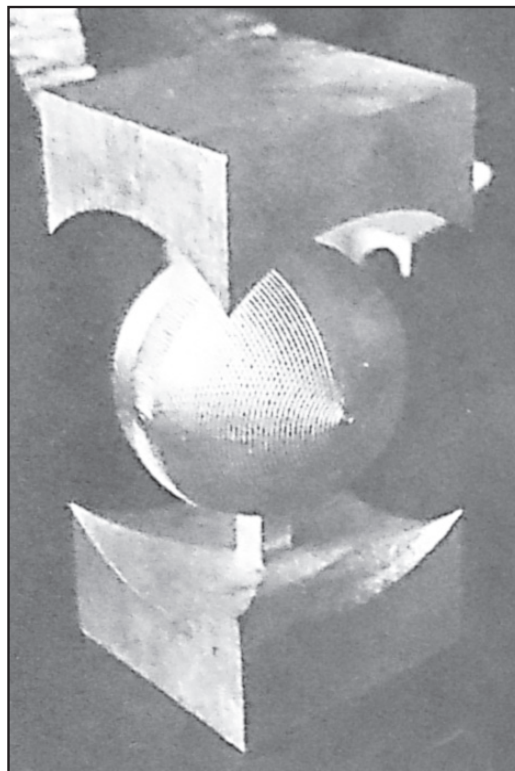

Șarpele cu colți de elefant

Muguri de cireșe acre privesc la borcanele ce se odihnesc în beciuri parfumate

Călătoresc prin viață de mulți ani dar suflu seara-n lampa veche să privesc în nopți înlunate cum se zbate ochiul drept al cavalerului cu mâna pe piept

Și-n dimineți cu pleoape grele ce se lungesc în ochii șarpelui cu colți de elefant mai spun odată Tatăl nostru

P. Cickirdan, *Sfera-Sculptură cibernetică-duraluminiu frezat*, 1978, Premiul II la Sesiunea Națională de Informatică aplicată-Cluj Napoca, 1986

CITITORI LA ZIAR

O POEZIE PE SĂPTĂMÂNĂ

Dansul

de **Varujan VOSGANIAN**

(propusă de Isadora Rodica Lunčan)

lucrurile începuseră să obosească
o femeie se unduia molatec printre ele
întindea palma prinzând din zbor frunzele
care cădeau
și se mânjea pe obraji și pe umeri cu acele culori de prisos
astfel era dansul ei astfel
modul ei de a obosi uitasem să-ți spun că tocmai părul ei era negru
și se îngreua mai mult
cu fiecare mișcare
brațele ei se ridicau mai încet de fiecare dată
și umerii se aplecau până când
femeia se ghemui și frunzele acoperiră
o sferă străvezie imobilă
în care dansul se odihnea...

ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI LA CĂLIMĂNEȘTI

Csaky E POE

Joi, 21 Martie 2024, în sala de festivități a Liceului Tehnologic de Turism (LTT) din Călimănești, sub egida UNESCO-LTT Călimănești și Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea a fost sărbătorită Ziua Mondială a Poeziei, printr-un moment poetic aniversar cu piese muzicale, recitări, lecturi și expoziție de carte, susținut de elevii liceului și coordonat de doamnele: Titela Violeta Negrea-directorul liceului și Zenovia Zamfir-scriitor, reprezentant al Bibliotecii Județene... Alături de cei nominalizați mai sus au fost prezenți în calitate de invitați (în ordinea de pe afiș): Petre Cichirdan-jurnalist și scriitor, Luci Trușcă-scriitor-președinte al Ligii Scriitorilor din România-Filiala „Valeriu Anania” Vâlcea, Marinela Capșa-scriitor, Silvia Giurgiu-scriitor, prof. Mariana Mirela Olariu, prof. Georginel Sandu și bibliotecar Simona Rogoz (toți trei din cadrul Liceului Tehnologic de Turism). Alături de elevii care s-au produs în fața asistenței a fost prezent prof. Gheorghe Oprica. Întreaga asistență și întregul spectacol a fost immortalizat foto de dl Vasile Trușcă, membru LSR-Vâlcea, nimeni altul decât soțul dnei Luci Trușcă...De la început trebuie să spunem că am fost plăcut impresionat de atmosfera realizată de organizatori, ambientul creat de elevi, una care ne-a amintit de școala copilăriei, anii '60, '70; de „sculele” și instrumentele elevului serios și disciplinat, hârtia de desen și creioanele colorate, acum așezate inspirat în mici glastre, precum niște flori!...pe mesele în jurul cărora am stat toți: elevi, profesori și invitați...O atmosferă care ne aduce în realitate, de asta avem nevoie acum, reînvierea spiritului ecologic în tot ce facem!...Noi, cei de la Asociația ecologică a oamenilor de știință și artă secolul XXI-ECOSTAR 21-care producem întreaga presă din cadrul Intol

Press (*Cultura Ars Mundi* on line, *Cultura vâlceană*, *Povestea vorbii 21*, *Forum vâlcean*) am simțit că și aici la Liceul Tehnologic de Turism acest spirit ecologic este prezent...L-am simțit extrem de puternic la această sărbătoare a Zilei Mondiale a Poeziei...Creația științifică și artistică curată, fără modernismele atât de prezente astăzi și continuatoare a celor care au declanșat Primul război Mondial... Mai mult, și felicităm școala călimăneșteană, pe tot parcursul întâlnirii nu am auzit să sune un telefon, nu am văzut vreun elev să citească materialul prezentat, de fiecare, pe telefon! Rugăm cititorul acestor rânduri să deschidă siteul *Cultura Ars Mundi* să citească articolul și pe acest site, dar, mai mult să acceseze butonul [Video Arhiva](#) pentru a intra pe arhiva video aflată pe You Tube și a vedea secvențele filmate, câteva, la această sărbătoare a poeziei așa cum a fost ea în orașul de sub Cozia în luna Martie anul curent...

După producerea artistică a elevilor la sărbătoarea Zilei Mondiale a Poeziei de la Liceul din Călimănești, invitații, care au și format un mic prezidiu, au adresat câteva cuvinte de apreciere a tinerilor artiști, profesorilor și au oferit cărți celor care au considerat dumnealor că au fost mai merituoși fără ca aceste daruri să fi fost programate mai dinainte... În cursul manifestării de la Liceul Tehnologic de Turism s-au remarcat toți participanții care au citit din propriile creații, mai mult, însă, fiind aplaudat elevul de clasa a X-a, Ceapă Nicolae, care și-a citit versurile în două rânduri, reprezentantul Intol Press, solicitându-i în vederea publicării cele două poezii: „Răscrucea unde se fac promisiuni” și „Sindromul inimii frânte”. (Vezi filmul ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI LA CĂLIMĂNEȘTI-NICOLAE CEAPĂ pe Video Arhiva de pe Cultura Ars Mundi sau direct tastând titlul pe You Tube). A fost aplaudată interpretarea, de către corala de elevi

Elevii, așteptând să-și intre în rol

a LTT, cântecului „Fac ce-mi spune inima” de Horia Brenciu, în acompaniamentul profesorului Georginel Sandu-la gitară (vezi filmul „FAC CE-MI SPUNE INIMA” - ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI LA CĂLIMĂNEȘTI-GRUPUL VOCAL AL LTT pe Video Arhiva de pe Cultura Ars Mundi sau direct tastând titlul pe You Tube). Și bravo dlui prof. Georginel Sandu care a recitat un fragment dintr-un poem al lui Adrian Păunescu și care a plăcut întregii asistențe (vezi secvența filmată cu titlul ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI LA CĂLIMĂNEȘTI-GEORGINEL SANDU pe Video Arhiva de pe Cultura Ars Mundi sau direct tastând titlul pe You Tube).

Mirela Mariana Olariu

Simona Rogoz și Maria Catană din Glăviile

NICOLAE CEAPĂ

(Clasa a X-a, LTT Călimănești, prof. Mariana Mirela Olariu)

Răscrucea unde se fac promisiuni

Poveștile de dragoste se termină tragic,
Iar moartea devine deseori o metaforă
Scrisă într-un poem viu și magic
Unde inima celui rănit este martoră.

Precum viața, iubirea-i ciclică:
Se naște, trăiește prin noi și moare.
E frumoasă, dar ... nespun de toxică
Și ... adevărul e că iubirea doare.

Dragostea-i tortură și durerea-i riscul ei.
Pot trece ani de abținere și de teamă! Iubirea-i eternă...
Nu-i un fior pe care, cu voință, ai putea să îl închei.
E-o mare de lacrimi scurse pe cea mai tristă pernă.

Înăbușitor sentimentul iubirii!
Îl găsești la răscrucea unde se fac promisiuni...
De-ai putea sta o eternitate-n pragul nenorocirii,
N-ai avea de ales între crudul adevăr sau frumoasele minciuni.

Nicolae Ceapă între colege... flori, desene

Gh Oprica fost director, prof. de istorie

Georginel Sandu - gitarist, șeful grupului vocal

Directoarea Liceului Tehnologic de Turism - Titela Violeta Negrea și fostul elev-Ion Talpoș

Sindromul inimii frânte

Știi cât de prețioase sunt bătăile inimii și cât de mult ne-am obișnuit cu ele?
Atât de mult, încât, atunci când le-am auzit pe ale tale, am simțit că sunt ale mele.
Când priveam adânc în ochii tăi care puteau ascunde milioanele de stele,
Puteam trăi în liniște pentru o eternitate când tu mă admirai dincolo de piele.

Ne iubeam cu adevărat și mă simțeam atât de completat de tine
Precum vara de soare, iarna de zăpadă...erai totul pentru mine!
Iubirea mă salva și ne iubeam... Atât de bine!
Dar frumusețea-i scurtă. Simțeam cum durerea vine...

Îmi transformasem inima într-un instrument muzical, pregătit de-un cânt.
Bătăile inimii mă coordonau și tu aveai să-mi descoperi fiecare gând.
Dar...viața-i plină de surprize purtate de cel mai rece vânt!
Inima începe să spună totul, nu-i trebuia nici un cuvânt...

PAȘTE 2024

Mihai SPORIȘ

Azi, în ziua praznicului Paștelui, Dumnezeu contemplă să vadă de s-au împlinit, după legea firii, toate! Tocmai s-au petrecut zilele re-Facerii, a unui nou ciclu cosmic!

Paștele? O trecere înnoitoare/ în zile lucrătoare/: *munci și zile*, lui Hesiod;/ imn de repaos, un Prohod!/Aliniere de planete cu nume de

zeu/ să-L redea Omului pe Dumnezeu!/ Vechiul, plin ochi de păcate/ să-l judece, să-l spele de toate!/ Lumina ascunsă, comori în pământ/ în zori să ivească, voința-n cuvânt/ *Fiat lux!*... parola divină: Veniți!, veniți să luați lumină! Un Soare, în floare, o pune-n lucrare:/ în noapte ascunsă-n petale/ apoi în sămânța închisoare/-este o Ana, zidită temeinic/precum în pământ cei din pomelnic!-/Dar vine vremea, vine vama/judecării, când dăm sama:/ se-aprind vâlvele din noapte/care-și cer în zori dreptate,/îndreptare de păcate!/ Adevărul pe pământ, e lumina din cuvânt!

Veniți și luați: adevărul-călăuză! Azi, în repetabila Zi a Soarelui, a contemplației Ziditorului, să ne bucurăm de noul început! Adevărat-am înviat! Fie înnoirea întru mulți ani, tuturor!

Paște... perpetuu

În Joia Mare? Iar o să se-audă
Tocmeala-n cugetul de Iudă!
Apoi, tot noaptea-n Ghesimani,
Somn greu și potop de dușmani
Vor pune-n beznă un sărut...
Calvarului, cu judecată de-nceput!

Veni-va crunt sus, pe Golgota:
Sfârșirea! Să își ieie dota...!

„Finis coronat opus!” Pe/ Cel de sus!
Rugămu-L cu lacrimi, și-nalt plâns!

Firii de sus, sa încoronat Iisus!
Crezul plâpând cu șovăiala,
Dihonia, minciuna și îndoiala
Să-și afle lesne leacul!
Că-n prea uitări se umple veacul...
Tatăl- Cuvânt Ne-a spus și-n carte:

Că toți și toate, aflați sub soarte,
Prin mântuire n-avem moarte!
După dureri învingem și păcate!
Ne-a încredințat că **viața nu-i ce piere,**

Ci Duhul alb, din ziua de înviere!

Sâmbăta Mare... curge între/timpul!

Seara de sânge se stinge,
Ca jarul coborând în cărbune.
Lumina pierită pe culme
În umbre și beznă se-ascunde.

Noaptea e grea, necuprinsă,
Pământul mamelor tremură,
În hohot de plâns se cutremură,
Chiar luna pe boltă e lipsă.

„Veghe!” Poruncă: „Strajnică pază!”
:- Celui Ce-a semănat pe Pământ
Iubirea de semeni, drept legământ!-
„Nimic și nimeni, să nu-L creadă!”

Lăsați Sâmbăta să-și curgă talazul!
Păcatelor scaldei din urmă,
Timpul bătrân să-și spele obrazul!
Cenușa să-și pună în urnă!

Cuvinte-n morminte-s... comori,
Taine de ouă puse-n cuibare.
Tăcerea deplină așteaptă noi s/zori
Porunca lumi/n/ii începătoare!

Vine sorocul, proorocul a spus,
Trupul... fie-vă candelă plină,
Porunca veni-va : „Fiat lux!”
Din adânc... izvor de lumină!

.....
Luna-și aprinde iar viul
Duhul seminței piatra-și ridică,
Pământul cer nou își despică:
Tatăl se primenește în Fiul!

Ceru-i cu Lună și Soare răsare
: Luați lumină nouă! Veniți!
E pâinea ființării! Veniți!
Paștele din veac, e-n fiecare!

2024/Robesti

PREOTUL, ETNOLOGUL, FOLCLORISTUL TEODOR BĂLĂȘEL EVOCAT LA ȘTEFĂNEȘTI

Zenovia ZAMFIR

Biserica este locul unde ne întâlnim cu Dumnezeu. Cuvântul „biserica” vine din grecescul „ecclesia” care înseamnă „o adunare” sau „cei chemați”. Biserica este Trupul lui Hristos. Efeseni 1:22-23 spune: „El l-a pus totul sub picioare, și l-a dat căpetenie peste toate lucrurile, Bisericii, care este trupul Lui, plinătatea Celui ce împlinește totul în toți”. Înțelesul deplin al cuvântului Biserica se regăsește concentrat în formula paulină: „Hristos este cap Bisericii, trupul Său, al cărui Mântuitor și este” (Efeseni 5, 23). În Casa Domnului din localitatea Ștefănești ne-am dat întâlnire, joi, 25 aprilie 2024, să ne aducem aminte cu evlavie și recunoștință de părintele Teodor Bălășel. Au participat cadre didactice și elevii de la școlile din Drăgășani, Lungești, Gușoeni, Sutești, Ștefănești, au rostit alocuțiuni Goronica Dobre, Petre Cichirdan, Ilie Militaru - fost primar, Ilie Bucă, preot Liviu Lazăr, col. Mihai Popa, Ilie Amza, Marian Bărbăscu, Valerica Predescu, eu pe lângă cuvintele alese am oferit și cartea, „Spiritualitate, cultură și iubire în credința strămoșească”. Evenimentul inițiat și coordonat de părintele Laurențiu Cucă a adus în prim plan viața și activitatea preotului, etnologului, omului de cultură Teodor Bălășel dar a fost și un prilej de a reînvia tradițiile populare pascale. Tinerii îmbrăcați în costume naționale au interpretat cântece

bisericești din arealul vâlcean. Am fost frumos surprinși de tineretea și vrednicia părintelui Laurențiu Cucă. Este nevoie să ne educăm tinerii în spiritul credinței și al științei, să cunoască și să respecte tradițiile și obiceiurile românești pentru că ele sunt zestrea poporului nostru. Viitorul se clădește pe principii sănătoase - *Un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copil care nu-și cunoaște părinții*, spunea marele Nicolae Iorga. Câteva repere biografice găsim pe <https://ro.wikipedia.org/wiki/...> Teodor Bălășel s-a născut în data de 7 noiembrie 1869 în satul *Bogdănești, județul Vâlcea*. Între anii 1885-1889 a urmat studiile Seminarului Teologic Ortodox din Râmnicu Vâlcea. Imediat după absolvire devine învățător, iar din 1892 este hirotonit diacon. După doi ani, în 1894, devine preot paroh la Ștefănești. Aproape 40 de ani a deținut această calitate, iar ca păstor al comunității,

s-a îngrijit de educația și viața spirituală a țăranilor prin construirea școlii primare, a bibliotecii sătești, precum și ctitorirea unei noi biserici de lemn ce a fost sfințită în anul 1931. De asemenea, între anii 1904-1919 a deținut și funcția de președinte al Consistoriului duhovnicesc al Eparhiei Râmnicului.^[2] Activitatea lui Teodor Bălășel nu s-a rezumat doar la sfera ecleziastică. A fost foarte interesat de etnografie și mai ales de folclorul românesc - în special de cel oltenesc - strângând numeroase balade, doine, cântece haiducești, legende și basme din zona Olteniei. Rezultatul a fost publicarea a numeroase articole și lucrări ce l-au făcut să fie remarcat în epocă inclusiv de către Academia Română. La 7 noiembrie 1892, Bălășel a comunicat Academiei Române că are pregătită o amplă și valoroasă colecție folclorică de balade, cântece, ghicitori, basme, legende și doine.^[3] Astfel, Bălășel a ajuns să se împrietenească și să colaboreze cu nume mari ale cercetării folclorului și istoriei, între care Nicolae Iorga, Constantin S. Nicolaescu-Plopșor, Arthur Gorovei, Vasile D. Nicolescu, dar și cu teologi ca Gala Galaction.^[4] Prin prietenia cu Iorga, acesta a publicat câteva lucrări la tipografia de la Vălenii de Munte. De asemenea, Iorga i-a scris și prefața la una dintre lucrări. În zilele de 3-5 ianuarie 1927 a avut loc în comuna Ștefănești consfătuirea folcloriștilor din Oltenia, când a luat ființă „Tovărășia Folcloriștilor Olteni” al cărui cărmuitor a fost ales Teodor Bălășel.^[5] Dăra de lumină lăsată în urma sa, este și mai strălucitoare pe măsură ce trec anii.

LANSAREA VOLUMULUI „POVEȘTI DESPRE CUM EȘTI” AL SCRITOAREI ANDREEA IONESCU

Ovidiu Cristian DINICĂ

Un nou volum a fost lansat luni 29/04 la galeria de artă Artex din Râmnicu Vâlcea. Autoarea volumului este Andreea Ionescu. Cartea sa “Povești despre cum ești” reunește de-a lungul a patru capitole pagini memorabile în care în spiritul analizei și al observației pertinente, autoarea descrie cu autenticitate geografia interioară umană. Observațiile sale făcute cu sinceritate se constituie într-un ghid moral. Volumul prezintă interes și poate fi util tuturor celor care în momentele dificile ale vieții simt nevoia de a înțelege și de a stabili repere în consens cu cei din jurul lor. Autoarea ne-a dăruit conform spuselor sale “cartea de întors pe dos”, ca un dicționar al ființei noastre, la care a scris timp doi ani. Scriitoarea este mama a trei copii frumoși care împreună cu soțul ei i-au fost aproape. Invitații numeroși s-au bucurat și de momentul muzical susținut de Cătălin Nichita și Sebastian Croitoru elevi ai liceului de artă *Victor Giuleanu*. Aceștia împreună cu profesoara Negura Silvia au interpretat cu talent Sonata pentru două viori și pian de G. F. Handel. Din volum a citit Mădălina Floroaica celebra actriță a teatrului Ariel. Momentul redării artistice a fragmentelor din carte a trezit interesul participanților la lansare care ulterior au solicitat autografe autoarei. Acesta cu generozitate a răspuns tuturor solicitărilor.

05/05/2024

FESTIVALUL DE MUZICĂ FOLK ȘI POEZIE „ALUTUS 22” EDIȚIA A III-A SLATINA

Ana VASILE

În zilele de vineri 10 și sâmbătă 11 mai 2024, la Slatina s-a desfășurat cea de-a III-a ediție a “Festivalului de muzică folk și poezie « Alutus 22 » ediția a III-a”. Instituțiile care au susținut evenimentul au fost: Consiliul Județean Olt, Centrul Județean de Cultură și Arte

Olt, Biblioteca Județeană “Ion Minulescu”, “Asociația Culturală « Center Inter Art »”, filiala UZPR-Olt “Pan M. Vizirescu” (în colaborare cu filiala LSR-Olt “Damian Stănoiu”).

Directorul festivalului a fost dl. Vivi-Viorel Pinte, directorul general al CICA-Olt și președinte al filialei UZPR-Olt, secondat de dl. Valeru Ciurea, etnograf la CICA-Olt și membru în consiliul director al UZPR-Olt.

Festivalul a debutat vineri 10 mai 2024 în Sala Artelor „Nicolae Truță” din cadrul Bibliotecii Județene Olt „Ion Minulescu” cu o Dezbateră literară & spectacol televizat (la Vertical Tv.). Moderator a fost Valeru Ciurea, secondat de poetul și dramaturgul Nicolaie Dincă.

De la UZPR București, a venit dl. prof.dr. Marian Nencescu, președintele filialei culturale UZPR București, secondat și dânsul de dl. Adrian Suci, membru în acea filială.

Dna prof. scriitor Corina Dașoveanu a lansat ultima sa carte de până acum: „Aripă de panoră”, volum trilingv (română, franceză și engleză), prin editura Hoffman.

Momentele vesele ritmate le-a asigurat dl. Tic Petroșel. Au fost și alternanțe de muzică folk. De la Olt, primul a vorbit “părintele spiritual” al acestui festival, omul plenipotențiar în cultură, dl. Nicolaie Dincă. A urmat colegul UZPR-Olt, Grigore Călin cu poezia cincinalului devenită

hit: „Când vei pleca”, apoi colegul Paulian Buicescu cu două poezii pe teme zilelor: una pentru 9 Mai cu cele 3 mari evenimente, cealaltă pentru 10 Mai cu cele două mari evenimente!

La ora 15,30 ne-am deplasat în parcul de la „Vila Bărbulescu” unde mulți scriitorii din județul Olt și-au prezentat cărțile de poezie, în cadrul “Expoziției de carte cu prezentarea autorilor”: Nicolaie Dincă - “Autograf”; Corina Dașoveanu - “Îmi iau pantofii,

sufletul, rujul, dispar”, “Antifericire cu aripi”, “Sânge-mă”, “Joi 4” și “Aripă de panoră”; Grigore Călin - “Poartă către Rai”, “Rob al focului interior” și “Setea de eternitate”; Valerica Predescu - “Aurul din timp”; Lia Bărbulescu - “Iubirea statuii”; Ion Anuța - “Interminabila călătorie”; Marin Rada - “Semnul de carte” și “Ceremonia de ceai”; Paulian Buicescu - “Pildele și Minunile DOMNULUI IISUS” & “Omagiul scriitorilor slătineni”;

De la ora 18,00 a urmat un concert de muzică folk!

Sâmbătă 11 mai 2024 de la ora 16,00-18,00, din nou „Expoziția de cărți prezentate de autori”

Pe lângă autorii care au fost vineri, au mai venit următorii scriitori: Liliana Ghiță-Boian - „Arome dintr-o lume uitată” și „Amprenta Nichita”; în colaborare cu soțul Pandele-Bebe Jianu „Dialoguri imaginare și povestiri istorice în acolada timpului”; Margareta-Mariana Saimac „Umbra” & „Iod”; Christine-Bernadette Rousseau - „Le poeme de la haute demoiselle”; Cecilia-Tatiana Simionescu - “Vis în toamnă”, “Valsul toamnei” și “Mica mea carte de Rugăciuni și poezii”; Marian-Teodor Popescu - „Orașul dintre vii”;

Începând cu ora 18,00, din nou concert de muzică folk! Au prezentat: Cristina Cenușe (în ambele seri), Cozmin Băcanu (vineri) și Remus lordache (sâmbătă);

Asistența tehnică: Alin Bărbuia, Marius Pisciă, Cristi Gughea și Ionuț Tănase.

Au cântat „folkștiți”: Andreea Paltin din Slatina, Adriana Păunescu (nepoata bardului de la Bârca), Tic Petroșel & Gașca, Bianca, Valery Main, Jaqueline Crăciun, Vanghele Gogu, Trupa Alutus, Dan Vană, „Grupul Om Bun”, Andrei Păunescu și Mircea Baniciu.

„INSULA VISCOLULUI” DE AL. FLORIN ȚENE - UN ROMAN CATOPTRIC

Dumitru VELEA

I.

Ce rămâne după ce pleacă cercul? se întreba Al. Florin Țene la sfârșitul romanului *Chipul din oglindă*; și răspunsul părea a fi: un mormânt pe care stăruie chipul luminos al mamei. Ce rămâne după ce focul mistuie un manuscris? și, prin urmare, propriul său roman, se întreabă dureros autorul la sfârșitul romanului *Insula Viscolului*. În flăcări strălucește chipul omului și, poate, spiritul Domnului. Fie și numai pentru această strălucire, romanul se scrie cu om și cu foc cu tot! Romanul anterior, *Chipul din oglindă* este poarta pe care autorul a deschis-o pentru a intra într-o lume desfășurată parcă într-un mod dantesc, cu circulare bolgii, spre moarte și stele. Al. Florin Țene a ajuns la vârsta în care trebuie să ne dezvăluie cartea esențială pe care o poartă în sine ca proprie istorie. Cu *Insula Viscolului* s-a adâncit spre adevărul lumii sale, săpând ferestre după ferestre spre esențialul lumii ca istorie și al istoriei ca lume. De la oglinda în care se surprindea un chip, a trecut la o „oglină concentrică”, spre a folosi cuvintele lui Leibniz, poliedrală, dând un roman catoptric. „Romancierul” Constantin Ene și personajul Ion Netea, din romanul anterior, își continuă aventura pe această „insulă” bântuită de „viscol”, din ce în ce mai dramatică: unul mărturisind pentru o epocă, celălalt încercând să anihileze orice cuvânt purtător de adevăr.

Insula Viscolului este romanul unui roman și, implicit, romanul unei vieți. De aceea pare autobiografic și realist, dar prin romanul din roman, este vizionar și oniric; subiectivitatea din primul este hrănită de obiectivitatea halucinantă, fantastică din al doilea. Romanul din roman susține, cu zidurile masive și largile bolți ale subteranei, romanul cuprinzător, în care se mișcă și se confruntă aceiași: naratorul Ene cu personajul Netea. În subterană însă colcăie etajat voințe și destine umane, pasiuni convulsive, în epoci de tranziție social-istorică. Aici se află, de fapt, o subistorie și o subviață a omului, ce deseori atinge inconștientul colectiv. Dar nici în spațiul metaromanului, desfășurat ca o frază nemțească, pasiunile subumane nu lipsesc, sunt metamorfozate în putere politică. Personajele a patru familii, întinse pe trei generații, își împletesc dramatic și tragic destinele, traiectoriile vieții, căutând fericirea și gășind moartea, și – în același timp – autorul-narator scrie romanul peste care se revarsă „romanul” societății din jur. Cu cât se adâncește în scrierea romanului prim, cu atât mai mult forțele politice din jur i se opun, pornind peste autorul-narator ca pământul alunecător al unei cline lipsite de rădăcinile bătrânei păduri. Lumea valorilor, ce ar fi putut să împiedice declinul și dezastul, a fost anihilată de pasiunile puterii politice. Este de presupus că acidul corosiv al descripției și observației autorului le vor scufunda cu mult mai jos decât straturile anterioare ale subistoriei din romanul romanului.

II.

Într-un roman întins pe patru sute de pagini, o frescă a trei-patru epoci, trebuie să zăbovești, ca într-o pădure – spre a folosi metafora lui Umberto Eco –, din care nu vrei să mai ieși, sau poate chiar te-ai rătăcit și, dintr-o anume teamă, nu vrei să ți-o mărturisești. Zăbovirea înseamnă plăcere, o bifurcare de cărări borgesiene, mai bine zis, multiplicări temporale, atrăgând după sine spațializări temporale. Romanul devine arhitectural pe măsura ce se constituie edificiul. Într-un loc te poți opri să admiri basoreliefurile unei epoci, în altul să descifrezi istoriile și destinele celor ce le-au săpat cu dalta și cu sine și ale celor ce le-au comandat. Într-un spațiu se zăbovește, într-altul se stă puțin, o răceală emanată din pereți te obligă să te grăbești. și parcă viețile se desfășoară după un arc ceresc, până la amiază se avansează greu, apoi, către amurg se coboară cu iuțeală. Pentru aceste ruperi de ritm și curburi ale timpului, Al. Florin Țene stăpânește arta amânării. Întrerupe discursul și îl reia

spune că romanul își are materia în cele trei zile de întuneric, ale răului și de trădare a spiritului, întuneric în care mișună monștri. Cine să-i scoată din om și să-i vâre în turma de porci de la malul mării!? Oare, cine și cum va salva, în final, romanul din flăcările suflăte pe nări de monstruosul senator Ion Netea? Este posibil, spune autorul, odată ce mergi spre centrul satului, spre locul în care se reflectă cerul, spre acea navă a mântuirii, spre biserică. Credința sa este ca arta poate să răscumpere pe om din cele trei zile de întuneric, din cele trei epoci de tulburare, precare de spirit, de plângere cu lacrimi de sânge.

Un roman al descrierii răului în istorie, în pofida lipsei de speranță pentru monștri, degajă prin această deschidere spirituală o bucurie și o dematerializare a stărilor. Descrierea naturii este aproape extatică; spiritul triumfător susține totul, precum lumina floarea. Peisajul devine o metaforă, o trecere dincolo de ceea ce se vede, spre poeticul străluminător al existenței. Lui Al. Florin Țene, proza îi luminează poezia. Firește, pentru cel ce a stat cu fruntea plecată și privirea înălțată, romanul acesta este un triumf asupra judecății unui Pilat, asupra hohotelor asurzitoare ale mulțimi înnebunite de poftă cezarice. Autorul operei își ia revanșa asupra forțelor neantizoare, asupra celor care perturbă opere sau le distrug.

III.

Insula Viscolului, romanul unui roman, este propice unei analize folosind conceptele de cititori și autori empirici, implicați, virtuali și model, dar descrierea critică ar deveni prea formalistă. Să ne folosim la călătoria prin pădurea narativă doar de câteva însemne. Redactorul șef al unui important ziar din capitală, Constantin Ene scrie un roman, pe măsură ce alimentează și își alimentează ziarul prin redactorii subalterni și corespondenți cu articole incendiare la adresa puterii. Textul romanului își poartă cu sine, ca pe-o trenă, con-textul. Romanul romanului înglobează în sine romanul inițial și pe autorul său. Autorul acestuia este impersonala voce narativă, în spatele căreia se deconspiră Al. Florin Țene. Totodată, el a încifrat în Constantin Ene alter ego-ul său, o oglindă multiplicată în care se vede drama omului supus sub vremi.

Romanul devine o imensă instalație de oglinzi care absoarbe imagini și mișcări ale societății și le focalizează în spațiul restrâns în care energia lor începe să se vadă ca o flacăra. Al. Florin Țene strânge și prelucrează o mulțime de date, parcă având la dispoziție arhivele unei epoci, observă și analizează destine și traiectorii umane, în marginea stării civile, și, pentru ca sinteza obținută să nu fie abstractă, apelează la construcție, la ceea ce se numește compoziție narativă, obținând o uimitoare arhitectură romanescă.

Romanul din interiorul romanului se întinde, fragmentar, pe trei epoci ale Transilvaniei, tulburate de naționalism și subiectivizare politică: epoca de după primul război mondial, după Diktatul de la Viena și cea a sovietizării țării de către ruși. Timpul în care se

De același autor:

- *Oglini desecate*, versuri, Editura Littera, 1974.
- *Frațe stelarilor*, versuri, Editura Littera, 1979.
- *Nacul dintre două uscuri*, versuri, Editura L'Esprit D'Argent, Namur, Belgia, 1993.
- *Vitrăliile mării*, versuri, Editura L'Etoile D'Asgeri, Namur, Belgia, 1997.
- *Chipul din oglindă*, roman, Editura Fundației Culturale „Ion D. Sărbu”, Petrosani, 1997.
- *Confesiunile unui navigator de uscat*, poeme, Editura „Academia Americano-Română”, Mannheim, Germania, 1998.
- *Să ne unim mâinile, prietenii!*, poezii, bilingv (română-maghiară), Fundația Prietenia din Păcs, Ungaria, 1997.
- *Alfa juvenil* (în colaborare), Editura Tiniviar, Cluj-Napoca, 1997.
- *Moment poetic* (în colaborare), Editura Carter, Chișinău, 1998.

Însă chiar de n-ar fi scris și publicat decât romanul *Chipul din oglindă*, scriitorul Al. Florin ȚENE ar fi ocupat un loc de frunte în orice ierarhie literară întocmită pe criterii valorice atunci când timpul va fi operat o selecție a producțiilor spirituale postdecembriste.

Ion Roșianu (TOMIS, nr. 12/1997)

Chipul din oglindă este un roman incitant, capabil să impună în actualitate personalitatea unui scriitor format, cu apăsii pentru sondarea resurselor intime ale caracterelor contemporane, evident într-o viziune epică marcată metaforic de poezie.

Constantin Căbeșan (CURIERUL, nr. 122/23 iunie 1997)

Al. Florin ȚENE este un om de presă și de literă afirmat, atât în țară, cât și în străinătate, unde a devenit membru al Societății Regale a Scriitorilor Români și Belgieni, care prin debutul său cu romanul *Chipul din oglindă* plonjează în scriitura cu aspect modern prin apăsii la jurnal.

Mircea Popa (ADEVĂRUL DE CLUJ, marți, 17 iunie 1997)

Pentru poetul Al. Florin Țene descoperirea expresivității narative înseamnă coborârea din turnul de fildeș al metaforei în concretiza consemnării.

Adrian Țion (TRIBUNA, nr. 39-40/1997)

Într-un roman de talia *Insulei viscolului*, o frescă a trei-patru epoci, trebuie să zăbovești, ca într-o pădure – spre a folosi metafora lui Umberto Eco –, din care nu vrei să mai ieși, sau poate chiar te-ai rătăcit și, dintr-o anume teamă, nu vrei să ți-o mărturisești. Zăbovirea înseamnă plăcere, o bifurcare de cărări borgesiene, mai bine zis, multiplicări temporale, atrăgând după sine spațializări temporale.

Dumitru Velea

Al. Florin Țene

Al. Florin Țene • Insula viscolului

Al. Florin Țene

la alt nivel prin acea tehnică de suspans, trecând de la text la con-text, de la roman la metaroman, obținând o abisare a situațiilor narate și o punere în oglindă a romanului care se scrie. Simplu spus, și cu o metaforă din pictură, romanul lui Al. Florin Țene nu este decât autoportretul pictorului surprins în momentul când își pictează chipul în tabloul respectiv. Să ne amintim de tehnica punerii în oglindă, de la Velasques până la Dali.

Intrarea și ieșirea din roman se fac în zile de sărbătoare, când omul este mai aproape de sine și divinitate, când poate să stea la taifas cu Domnul. Al. Florin Țene își începe romanul într-o zi de Paști și îl încheie într-una de Crăciun. Există chiar o oră în care lumina cade favorabil asupra operei și în care se reflectă cutremurător din operă. Acest moment privilegiat este dimineața Învierii. Naratorul avansează spre centrul satului, spre biserică și de peste tot aude, spunându-i-se: Christos a înviat! și el răspunde: Adevărat a înviat! Printre aceste cuvinte se deschide calea de acces la operă, la omul ce poate deveni operă, să conviețuiască cu spiritul, din rob să-i devină prieten. Dacă am privi răsturnat romanul, de la orizontala celei mai lungi nopți căzută peste om la verticala luminoasă a spiritului prăvălind lespede, s-ar putea

scrie acest roman este cel al „originalei democrații” de după '89, dar cu multe și obsesive reverberații în perioada imediat anterioară.

Edificiul romanesc este etajat pentru fiecare epoca a istoriei, dar în subterana sa se află subistoria trecută și prezentă. Sunt determinantele acelei „Transilvanii subiective”, cum numește Alina Mungiu-Pippidi tărâmul naționalismelor din zonă. Centrul acțiunilor se află în Turda, oraș situat în inima Transilvaniei. Trei familii, desfășurate pe trei generații: familia românului Roșu (u Sergiu, Sima și Laurențiu), a evreului Goldman (cu Iacob și fii Simon și Daniel), a maghiarului Bela Kadar (și ca mase), toate învărtindu-se în jurul familiei neajutorate a femeilor Irina (mama), Angelica (fiica) și Aurica (nepoata). Aceste familii au ambiții, frustrări, complexe de superioritate, de inferioritate, au diferite poziții sociale, fiecare părând a leza pe ale celorlalte familii, au orgolii și mândrie de proveniență etnică, trăiesc spaime singulare sau colective, au pasiuni de la cele erotice până la cele politice – în fine, se intersectează, datorită nemăsuratului lor purism se mai și amestecă, fără să-și dea seama, încât părinții își pierd siguranța asupra propriilor progeneruri, toți își încrucișează drumurile prin viața preafrumoselor, umilitelor și angelicelor femei de la Casa cu trandafiri. (Un extraordinar simbol: casa aceasta o ridică îndrăgostii și tot ei, în furia și egoismul lor, o distrug, cu viața din ea cu tot!) Soțiile acestor bărbați sunt suferinde, se îmbolnăvesc și mor de inimă rea sau sunt ucise. Se petrec cu atrocitate crime, ce par la suprafață determinate de naționalisme și diferite extremismisme.

Narațiunea deseori curge ca într-un roman polițist: se cercetează mobilul crimei, se caută criminalul, iar pista este mereu alta, adevărul ieșind la lumină odată cu mărturisirea înainte de moarte. Dar sub nivelul acesta se află psihologii în care colcăie pulsații subconștiente. Sexualitatea are un rol decisiv, naționalismele fiind doar câmpul de manevră al efectelor. În sufletul evreului Iacob, oricât eros ar fi încăput, în adâncul său strălucesc arginții. Pentru puternicul zilei, senatorul Ion Netea, erosul se transformă în posesiune de femei și bani. Este luminată patologia proastei posesiuni. Există aici o criză a omului ca individ, ca speță și comunitate. Este dureros să vezi că istoria și subiectul său, omul, nu învață nimic de la căderile sale.

Adâncindu-se în subistoria omului, în mecanismele transsubiective, psihopatologice, autorul ne comunică acel mister și egoism din adâncul ființei umane care s-a lipsit de transcendent, căreia îi este mai scumpă numărarea arginților decât partea divină văzută prin aura erosului sub chip de om. Erosul profund, care ar fi însemnat identificarea cu celălalt spre a accede la înfășurarea în firul de lumină, spre a deveni „vălătuci de lumină”, cum vedea Eminescu, este anihilat de patima de bani. Pentru Iacob iubirea arginților este mai tare ca iubirea filială, ca dragostea pentru ființa iubită. Pe aceasta o poate ucide și o ucide. „Cine ucide un om ucide o lume”, zice autorul, preluând cuvintele din Talmud. Crima generează crime – este o observație de adânc tâlc istoric –, și Iacob se scufundă în singurătatea de gheață, fuge de sine, părăsește casa, țara și nu-și găsește liniștea nici în Pirinei. Gol de sine, cu o bestială dorință de răzbunare și crimă, îl caută și îl găsește pe distrusul, la fel de gol, pe criminalul Bela Kadar. La nivelul metaromanului, senatorul Ion Netea, acel ăsta cu care autorul romanului se luptă într-o disperată noapte, aidoma lui Iacob cu Îngerul, numai că de data aceasta cu Îngerul infernului politic, și-a pierdut sufletul și se dezvăluie a fi un monstru nimicitor de opere, un distrugător al părții ce i s-a dat omului de Dumnezeu.

Pentru acești monștri istorici există redempțiune?

Romanul *Insula Viscolului* este o frescă a unor întinse zone și epoci, frământate de interese subiective și subiectiviste. Sub ele sunt prinse destine și istorii individuale, frânte ca o recoltă pe care moartea o seceră lacom. Din perspectiva acestui deznodământ, aceste interese sunt dezavuate, fiindcă ele îl aduc pe om, în clipa bilanțului, în situația de a fi gol, precar, fără nici o speranță umană transmisibilă. Romanul se încheie în noaptea de Crăciun, când Domnul se pogoară sub chip de Prunc.

Autorul vede prin flăcările manuscrisului minunea și rămâne cu ochii pironiți pe nemișcata stea. Credița sa este că cine mult a iubit, chiar trecând prin păcat, poate fi salvat, cum s-a și întâmplat de fapt ca pildă. Cine mult caută și se zbate faustic în această lume, sufletul îi poate fi smuls din strânsorile chiar pecetluite ale răului. Dar pentru monștrii istorici, devoratori ai părții divine din om, care și-au pierdut sufletul, nu există salvare.

IV.

Al. Florin Țene își construiește dramatic romanul, pe un continuu duel de forțe, de voințe, dintre viața particulară (subiectivă) și viața social-politică (subiectivizată în naționalisme sau în reaua putere politică). Să ne amintim și termenii raportului pe care Eminescu îl surprindea la baza oricărei instituii artistice: acție-reacție. Lupta aceasta este producătoare de viață, dar situată în latura abstract subiectivă, a subiectivismelor, este o viață neproductivă. Toate destinele din *Insula Viscolului* sunt contorsionate, dezordonate, au o desfășurare ce duce în moarte, fără să lase o dâră luminoasă, fără rest și sens. Și Casa cu trandafiri, simbolul părții angelice a lumii, unde este colțul de lume al celor trei femei: mama, fiica, nepoata: Irina, Angelica și Aurica, este până la urmă spulberată. Principiul feminin, reprezentat în genere de aceste trei femei, în jurul căruia se mișcă principiul masculin, bărbații a trei familii desfășurate pe trei generații, nu poate să-i elimine acestuia abstractitatea, datorită faptului că erosul este devalorizat prin privarea sa de substanță umană și înlocuirea acesteia cu degradanta materialitate: obsesia banilor și a puterii. Nu altfel se vede faptul în cercul mai larg, al contextului în care se scrie romanul, unde politicul reprezentat prin senatorul Ion Netea, tarează erosul prin oarba voință de putere și îl transformă în obiect de consum. Din această perspectivă femeia este devalorizată, consumabilă și consumatoare de putere politică. Părinte, fiu sau nepot, separat sau împreună, avansează pasional spre centrul în care se află femeia; erosul atrage ca un magnet. Are loc o implozie erotică: spre margini totul se pulverizează, principiul masculin se dizolvă, iar cel feminin, absorbant, devine asemănător unei găuri negre.

La Al. Florin Țene erosul are doi poli: o iubire împinsă până în nebănuitele zone unde se atinge de thanatos, dar, datorită virării în material și tenebros, nu accede la transcendent, ca să devină un mod de cunoaștere, din ce în ce mai apropiată de roza divină. Iubita este distrusă, ucisă, prinsă ca în ghețurile infernului, iar îndrăgostitul rămâne doar o umbră de om, fără suflet. și al doilea pol: o iubire căzută în zona consumului. Ambii poli sunt sfidați de autor, iar între ei nu este loc decât pentru nostalgia după zorii edenici. Iar aceasta se lasă surprinsă în modul erotic în care lumina atinge natura și lumea. Afirmarea iubirii și negarea puterii, în lupta cu contrariile lor: negarea iubirii și afirmarea puterii, sunt principiile creatoare ale lui Al. Florin Țene și legile morale ale lumii sale, instituită cu tâlc în *Insula Viscolului*.

V.

La Al. Florin Țene mâna de sus nu se vede, dar ea acționează asupra omului, fără drept de tăgadă. Din infernul social-istoric, convulsiv, în care personajele nu văd decât propria ură răsfrântă hâd de pe chipul celuilalt, se ridică faptele reprobabile și se strâng în jurul personajelor-asasini ca o carcasă, ca un sicriu: Mărturiile finale sunt zadarnice. Ele nu fac altceva decât să evidențieze meandrele prin care a trecut monstrul; monstruoșitatea acestuia să devină cutremurătoare, consistența și forța acaparatoare a ea să fie un gâtlej din care omul căzut, ce și-a pierdut sufletul, să nu mai aibă scăpare. Criminalii și naționaliștii, devoratorii politicieni, și Iacob, și Bela, și Netea, sunt monștrii apăruți în apele noroioase ale infernului social; în ele se zbat, fără frică de Dumnezeu, fără iubire de aproapele. *Insula Viscolului* s-ar putea numi și *Insula Monștrilor*.

Al. Florin Țene trece printre monștri oripilat, fără putința de a scoate duhul cel rău din ei spre a-i arunca la marginea istoriei; se luptă laooconic cu fiara. Trei decenii i-au trebuit pentru această luptă, ca apoi în trei ani să poată face vizibilă *Insula Viscolului*. Trei decenii s-a pregătit, scriind poezie, diverse articole de la publicistică la critică literară, teatru, nu „ca să-și facă mâna”, ci din cauză că mișcările fiarei îi frângeau mai tot timpul gesturile marcate de spirit. Cine i-a citit aceste texte sau l-a văzut mergând pe stradă, a avut în față un timorat. Criticii i-au zis un romantic, un sentimental; dar cel ce a văzut monștrii a sperat că într-o bună zi v-a înfige în ei lama albastră a spiritului și a așteptat revoltat.

VI.

În lupta și aventura spre centrul vieții, autorul deschide masivului edificiu ferestre în fantastic și oniric: călătoria în cubul translucid, luminos, convoacă un alt univers, semnificant pentru cel real. Luminile acestui univers cu coordonate fantastice se așază în jurul personajelor din cel real, contrastând cu cele masculine, adăugându-le o aură celor feminine. Este poate contribuția cea mai importantă a lui Al. Florin Țene, în a adăuga această notă distinctă între multele pe care erosul și le-a dezvăluit. Călătoria fantastică în cubul luminos se face împreună cu o femeie. Reîntoarcerea prin craterul unui vulcan, prin coșul materialității, pare să fie o izbândă a călătoriei pentru narator, dar și o cădere în „cercul strâmt” al simțurilor devastatoare pentru personaje. Este o lumină revelatorie adusă în roman. O emanație a fantasticului în real pe calea visului. Prin scufundarea în vis, opera înaintează; visul reprezintă gestul anteic de atingere a pământului pentru reîmprospătarea forțelor creatoare. Fiindcă istoria se află în noaptea prelungită, a îngropării spiritului, tristețea nu poate fi înfrântă decât prin vis sau prin bucuria de a surprinde divinitatea naturii. Descrierea naturii la Al. Florin Țene este compensatoare față de frustrarea în social-istoric a sa și a lumii sale. Iar ferestrele de vis dau strălucire romanului, participă la construcția arhitectonică a sa. Edificiul pulsează lumină, energie. Pentru personaje, pentru narator și cititor. Peste accentuarea treptată a precarității omului se ridică lumina blândă a creației, a romanului din roman. Prăbușit chiar pe fundul craterului absorbant al degradării și morții, spiritul, fie și de-a bușilea, iese pe marginea craterului, sau prin coșul strâmt al muntelui și ne mărturisește ce a văzut. Al. Florin Țene i-a descris – într-o frescă – aventura, nu altfel și nu alta decât una care ar fi și a sa. O izbândă târzie, arătând că omul poate fi nimicitor, dar spiritul nu poate fi înfrânt. Nu întâmplător și-a asumat drept motto al romanului cuvintele lui Balzac: „Orice călimară poate să devină un Vezuviu”.

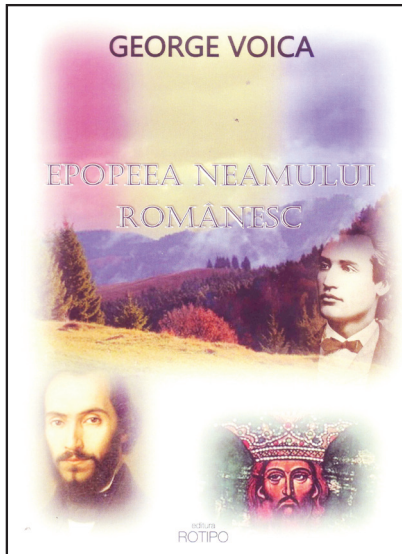
GEORGE VOICA: „EPOPEEA NEAMULUI ROMÂNESC”

P. CICKIRDAN

Semnez acest eseu, narațiune critică, despre o carte citită recent, cu acest nume, fiindcă în această patrie a limbii române din Oltenia de nord și de sub pădure din nou mi s-a pocit numele într-o emisiune excepțională despre Ștefan Dumitrescu pe nu știu care post TV. Din nou, fiindcă e greu de suportat ca după Enciclopedia Râmnicului Vol I și II, după ce în prealabil l-am avertizat, Johann Sonne să-

mi pocească numele și nici măcar să nu-mi bage o erată!...Așa că semnez cu *ck* decât să mai semnez cu *chi* fiindcă acum numele meu e citit exact, prompt, fiind de natură nord europeană și nu de origine slavă!... O carte de poezie *strong* semnată de cunoscutul mare poet de la Surpate, districtul Mănăstirea Dintr-un Lemn, George Voica pe care, pe zi ce trece, noi vâlcenii îl iubim tot mai mult! De ce? Fiindcă scrie foarte ușor, tematici deosebit de grele, în dulcele stil clasic al sfârșitului de secol XIX, scrie la fel cum au scris cei doi mari poeți ai României moderne, Mihai Eminescu și George Coșbuc!

O carte alcătuită profesionist de Dana Alina Tăcutu și Irina Comănescu (tehnoeditare și coperti) având trei consilieri științifici fenomenali: Dr. Constantin Ionițescu, senator Emilian Frâncu - „Fundatia Vâlcea Unu”- și ec. Constantin Argeșanu, pe care recent l-am văzut și fotografiat la „Rotonda Plopilor Aprinși”... Privind copertile intuim imediat conținutul cărții, din fundalul puternic colorat în clar obscur ne privesc cele trei mari, foarte mari, personalități ale țării românești: Mihai Eminescu, Nicolae Bălcescu și Mircea cel Bătrân (cel Mare - așa cum îl chema pe marele pictor Vasile Celmare, cel care avea acces în atelierul de creație al sculptorului Constantin Lucaci - cel fără egal!)... Din coperta IV ne privește mândru imensul conducător modern (și luminos) Tudor Vladimirescu, cel școlit în armata rusă și care l-a avut sfetnic, secretar! călimar! pe Petrache Poenaru care a compus „M-a făcut mama oltean” înainte de a trece Canalul Mânecii și a face prima călătorie a unui român cu un tren în ținutul Marii Britanii! Desigur, fără să

uităm că a fost ctitorul Academiei Române și a avut cele mai multe școli înființate la sate!...și având și un stilou în buzunar, primul om din lume cu o asemenea unealtă de intelectual...Poate după cartea lui George Voica, vâlcenii, românii, valahii nu de demult, ortoromâni de altă dată ai lui Ștefan Dumitrescu se vor apleca mai mult asupra acestui mare om, de undeva din acest județ al Vâlciei, ținut care a dat cei mai mari români contemporani! Într-o vreme în care ne spurcă alții, ne spurcăm între noi și în care cei mai

mulți, în frunte cu George Voica, încercăm să apărăm în scris colosala națiune dintre Nistru și Tisa și, mai mult, până la Dunărea română sârbească! mergând hăt departe înspre cetatea lui Ler Împărat! Noi nu mergem mai departe, ne oprim aici, în Roma, în capitala atâtor provincii urbane, romane, pur sânge europene, unde Cel de Sus ne-a pus o colivie de porumbei acolo sus între Decebal și Traian, „Bădița Traian”, pe Columna lui Traian - acum a Sfântului Petru - construită de nimeni altul decât...Apolodor din Damasc! Ce vremuri, ce vremuri... Dar să intrăm și-n conținut, cât de cât. George Voica, scrisul său

este expresia vie, mai mult decât atât, a sintagmei zărnesciene (Constantin), chiar dimitresciene (Ștefan), că acolo unde istoricul devine neputincios apare poetul! Rezolvă problema poetul! Nu sunteți de acord că artiștii, poezii- cei mai aproape de popor, de limba lor, sunt ctitorii istoriei pe care o cunoaștem doar din operele lor din timpuri preistorice, mai mult sau mai puțin îndepărtate!? Nu pierdem vremea să-i enumerăm, dar însăși celebra Biblie este un produs format din versete; ca să nu mai vorbim de creația homerică, bocetele lui Isaac sau Moise, psalmii lui David sau opera lui Dante sau a lui Shakespeare... O, ho, ho, dar câte nu sunt! Și ce carte avem în mână! Aceea de care tocmai aveam nevoie, chiar acum! Acuma sau astăzi, clipe în care societatea-statul, globalizarea nesăbuită, oscilează între a fi sau a nu fi! Deci omenirea, problemele omului capătă amprentă shakesperiană, existențialistă, mai ceva ca în vremea lui Camus sau Malraux. Eugen Ionescu devine mic copil pe lângă inițiatorul fricii universale incubată de

doctorii virusologi... Cu un rahat de virus poți opri mașina timpului pentru fiecare om! Poți distruge omenirea doar cu frica descoperită, ca pandemie, de Avicena acum o mie de ani! Astăzi, globalizarea sau îndepărtarea de sine, sau de națiune și însemnând chiar una legată de margini, de granițe, de limitele cunoașterii - chiar teritoriale - datorate revoluțiilor comuniste a anilor 1990 este o prostie!...oamenii fiind totuna în fața lui Dumnezeu și extrem de slabi în fața naturii (neglijată excesiv de civilizația oceanului, de Europa de Vest). Extrem de slabi și fricoși față de ceea ce nu cunosc (microcosmosul uman) și față de prorocirile halatelor albe... O carte care oferă soluția pentru a scăpa de aceste zbateri ale gândului, soluția cufundării în trecut în faptele de măreție ale, de ce nu, acestui popor!...Vedem cum G. Voica pleacă cu creația poetică de profundă simțire și formă poetică, demonstrându-și fondul poetic- limbajul- amplu și mai mult decât atotcuprinzător, considerabil de bogat, de la sfârșitul primului ciclu de dezvoltare al omenirii - urmașii lui Noe și îi nominalizează pe pelasgi (de la Peleg) ca strămoșii vechilor daci! Și continuând până astăzi, „România azi” (pag. 134) perioada pandemiei, trecând prin „Colectivizare” și evitându-l pe Mareșal (de ce oare? Și el, și Carol al II-lea, și Hitler au avut iubite dintr-o aceeași din familie - semită)... O carte pe care cauți să o cunoști, să o citești cu atenție, ca să-ți îmbogățești cunoștințele despre istoria încă din preistorie a acestei țări! Și, care are meritul de a te scoate din iureșul acesta de informații fără stăpân care pur și simplu te dezumanizează! și care vrea să-ți inducă ideea de libertate!...una nestăpănită și/sau prost înțeleasă! la îndemâna oricărui mahalagiu... Da, petrecând câteva ore în lectura ei, mai ales prima parte, acea lume îndepărtată care a împărțit parcursul omului în credința lui Dumnezeu în calea lui Cain și calea lui Abel prin Set, ctitorul poate să facă diferența între religie, știință și artă!...dar mai ales între știința istoriei și știința poeziei! ...,Iară nouă, - acestui neam, dă-ne, Doamne, înapoi,/ Dacia ceea de Aur, cu lumini curgând șuvoi,/ și Scriptură cu leandri ce înfloare-n Mănăstiri,/ mal de Argeș, Ane line, ce, zidite-n trandafiri,/ vor citi de-acum-nainte hronicul acestui neam/ și-or pricepe că nu fuse ca în sânul lui Avraam,/ ci doar văile durerii și-ale luptelor din veac,/ Valea Plângerii să fie la poporul geto-dac!” ...Extraordinar, 136 de pagini scrise parcă de un Eminescu contemporan...

EDIFICII CULTURAL-ISTORICE ROMÂNEȘTI

PALATUL ELISABETA DIN BUCUREȘTI

Emil MANZUR

Proiectat de către arhitectul Corneliu Marcu în stil maur și neo-brâncovenesc a fost construit între anii 1935-1937 pentru Regina Elisabeta a Greciei născută Princesă a României, prima fiică a regelui Ferdinand I a României și a reginei Maria sora regelui Carol al doilea.

Palatul nu a fost folosit prea mult timp de către fosta regină deoarece aceasta s-a retras la reședința ei de la țară- castelul Banloc.

În unul din saloanele de la etaj Regele Mihai a semnat actul de abdicare la 30 decembrie 1947.

Palatul s-a aflat în proprietatea principesei Elisabeta (1948). În prezent se află în proprietatea statului fiind administrat de regia autoamă a protocolului de stat și servind ca loc de desfășurare a unor activități oficiale cu

caracter public sau privat (selectiv).

- Primiri de șefi de stat străini
- Dineuri oficiale
- Primiri de delegații ale asociațiilor profesionale și sportive
- Interviuri, întâlniri cu presa
- Funcționarea secretariatului regal

ALEXANDER HAUSVATER: „ÎNTRU CONTRAST ȘI ARMONIE. O VIAȚĂ DEDICATĂ TEATRULUI”

Liliana POPA

A seară, adică marți, 14 mai 2024 Teatrul Evreiesc de Stat a fost un templu al artelor, sub cupola căruia au venit scenografi, actori, muzicieni, scriitori și critici de teatru: Maia Morgenstern, Dragoș Buhagiar, președintele UNITER, Liviu Jicman, președintele Institutului Cultural Român, Reuven Azar, ambasadorul Israelului în România, Cristian Șofron, Viorel Paunescu, Varujan Vosganian, Sergiu Cioiu, Maria Mitache Bokor, Pompiliu Onofrei, un consilier al Ministerului Culturii..., scriitori, actori, pictori, sculptori, muzicieni, creatori... veniți să îl recunoască, să îl cunoască pe unul dintre zeii ce trăiesc doar în templul Thaliei, pe Alexander Hausvater, creatorul de teatru.

A fost vernisată expoziția „Între Contrast și Armonie. O viață dedicată teatrului”, plasată pe trei etaje în foaierele Teatrului Evreiesc de Stat, deschisă de acum publicului zilnic, între orele 12,00-20,30.

Povestea montărilor teatrale ale lui Hausvater le veți descoperi printre decorurile, costumele, fotografiile, afișele, instrumentele muzicale prezente în piesele sale ce constituie un spectacol în sine.

O galerie de portrete- fotografiile actorilor surprinși în ipostaze sau repetând rolurile pe toate cele cinci continente transmit bucuria, tristețea difuză a acelor momente, acte de creație ...

Afișele teatrale, păstrează senzația iminentă de status quo, de pe scenă, de dincolo de scenă.

Universul lui Alexander Hausvater constituie un spectacol în sine dar este și cel al scriitorului, multe dintre piesele montate fiind scrise chiar de către el.

Iluziile, visele, paradoxul lumii contemporane în secolul dizolvării națiunilor unui regizor unic le veți descoperi în serile următoare, cum au luat naștere spectacole memorabile, iar ghid va fi chiar Alexander Hausvater, creator și povestitor de întâmplări teat-

rale, într-un dialog savuros cu invitații săi scenografi, actori, muzicieni, scriitori și critici de teatru.

Miercuri, 15 mai, ora 18,30 „Culisele spectacolului” - un dialog al regizorului Alexander Hausvater cu actori renumiți ai teatrului românesc, precum Ioan Andrei Ionescu, Dan Bădărău, Iuliana Vaslan, Camelia Maxim, Viorel Păunescu, Cristina Rusieschi, Adrian Pădurar, Ion Haiduc, Oana Marcu, Gavril Pătru, Ada Navrot, Lari Giorgescu și Antoaneta Cojocar.

Joi, 16 mai, ora 18:30 vom afla mai multe „Despre scenografia de spectacol în operele lui Alexander Hausvater” din dialogul pe care regizorul îl va avea cu invitații săi scenografi, costumieri, cabinieri. Printre invitați

regăsim pe Carmen Tănase, Viorica Petrovici, Radu Dragoiescu și Adina Mastalier.

Vineri, 17 mai, ora 18:30 va avea loc „Întâlnirea regizorului și scriitorului Alexander Hausvater cu scriitori, critici și scenariști”. Invitați sunt Adriana Trandafir, Dominica Tundrea, Ion Cristescu, Liliana Popa și Eugen Șerbănescu.

Tot vineri, 17 mai 2024, va avea loc lansarea recentului roman al lui Alexander Hausvater, „Orizontul Trei”, apărut la editura Integral.

Sâmbătă, 18 mai, între orele 11:00-15:00 va avea loc workshop-ul „Contraste și contradicții - ilustrație

video”, susținut de Alexander Hausvater în prezența publicului. Invitații speciali sunt Constantin Florescu, Oana Berbec, Livia Teodorescu, Ioana Calota, Crina

Matei, Medeea Marinescu, Mircea Kiraly, Cali Tibor, Monica Davidescu.

Sâmbătă, 18 mai de la ora 18:30 pe scena Teatrului Evreiesc „Muzica spectacolelor lui Alexander Hausvater” - un spectacol de imagine și muzică din opera regizorului.

Intrarea este liberă, în limita locurilor disponibile.

„Fiul rătăcitor” al lumii, se întoarce mereu aici să-și tragă sufletul în România căci liniște nu are până nu descoperă un mugur, o pală de vânt care sigur îl proiectează departe. Tensionat, irumpe prin montarea pieselor regizate cu o forță stenică surrealistă găsind alternative, soluții, finaluri neașteptate precum un magician care te desvrăjește pentru un timp știind foarte bine că peste o clipă te va aduce înapoi, în povestea pe care ai impresia că deja o cunoști. Mă gândeam că legea relativității

sau „Minima moralia” îi sunt instrumente demult cunoscute atâta vreme cât timpul curge în ritmul dirijat de el, se dilată sau încremenește. De la „Nazdravanul Occidentului” regizat în 1971 la Teatrul Național Irlandez din Dublin la „Mașinăria”, musicalul după piesa „Mașina de calcul” de Elmer Rice la Teatrul Național „Ion Luca Caragiale” din București, „Chopin. Ultima Mazurka” la Teatrul Dramaturgilor Români”, la controversatul spectacol „...au pus cătușele florilor...” de Fernando Arrabal, pus în scenă la Teatrul Odeon, Hausvater a imprimat o direcție importantă în teatrul românesc care pentru mulți actori și creatori de teatru a reprezentat o primă mare experiență a libertății...

15 mai 2024

PROZA SCURTĂ

GRÂUL

MOTTO: Face-m-aș un fir de grâu, să mă poarte neica-n brâu (cântec popular oltenesc).

Margareta SAIMAC

Eram singură în noaptea adâncă. Am memorat Pilda lui Iisus cu boabele de grâu. Un bob de grâu a poposit pe neașteptate între sprâncenele mele. Urmărind apoi gingașul firicel verde, de grâu încolțit, vizualizam cum crește, 1 cm, 2 cm, 3 cm, ... cum înfrățeste în mai multe frunzulițe verzi și cum crește și tot crește, 1 m, 2 m, 3 m,... cum din mijlocul acelor uriașe frunze, începe să crească un spic de grâu urieșesc, de 4 m, 5 m, 6 m, 7 m,... pe care se formează nemaivăzute boabe de grâu. Apoi, deasupra lor, soarele strălucește tot mai puternic și minunatele boabe de grâu încep să se coacă. Frunzele și spicul de grâu, își schimbă treptat culoarea, de la verde la vernil, la galben deschis, la galben auriu. Când boabele de grâu au ajuns la culoarea soarelui, au început să se scuture toate odată, acoperindu-mi

trupul reînnăscut cu o mantie de PACE ASTRALĂ. În al treilea meu ochi, interior, am privit cu surprindere, cum bobul de grâu a început să încolțească. În același timp, creștea și înspre cerul spuzit de stele, de nebănuite constelații, și prin creierul meu, pe care-l spăla de gânduri, trecea prin patul meu, străpungea planșeul gros de beton, trecea prin spațiul de la parter, unde era un magazin de muzică. ...Stupoare! Parcă toate melodiile superbe înregistrate pe nenumăratele discuri, începeau să se deruleze ca la un semn, toate odată, în timp ce mașina de scris portabilă, extraplată, începuse să bată singură, sincopat, înregistrând sentimentele mele, contradictorii. Mai departe, rădăcinile uriașului fir de grâu, treceau prin spațiul subsolului, prin temeliiile blocului, până la pământul reavăn, unde descărcau toate energiile negative acumulate.

NOTĂ: Acesta este un exercițiu de relaxare prelucrat după o carte în limba franceză.

SOLUL VOIEVODULUI BASARAB I ȘI REGELE CAROL ROBERT D'ANJOU

(Indică adevăratul loc al Posadei)

Arhim. Veniamin MICLE

Bătălia de la Posada din anul 1330, dintre voievodul Basarab I al Țării Românești (1310–1352), și regele Carol Robert d'Anjou al Ungariei (1301–1342), a trezit cel mai mare interes în istoriografia română. Tematica a fost abordată de toate categoriile de intelectuali: academicieni, arhiviști, cronicari, istorici, arheologi, profesori, învățători, cărturari, cercetători, scriitori, dramaturgi, folcloriști, geografi, poeți, ingineri, juriști, ofițeri, jurnaliști, medici, preoți și monahi. Fiecare a tratat tema dintr-un anumit punct de vedere, localizând evenimentul pe o arie deosebit de extinsă, începând de la Gherghița din județul Prahova, până în Defileul Timișului, lansând cele mai curioase ipoteze. Din nefericire, fără nici un temei documentar. Studiind cu atenție puținele documentate referitoare la Bătălia de la Posada, totuși se poate evidenția adevărul istoric. Se știe că, regele Carol ocupă Banatul de Severin – care cuprindea și din Oltenia părțile de nord ale județelor Mehedinți, Gorj și Vâlcea – și înaintează spre Curtea de Argeș, pe principala rută de comunicație ce străbătea Oltenia medievală, adică „Drumul Mare sau al Mehedinților” care lega vestul de estul regiunii pe traseul: Severin – Tismana – Târgu Jiu – Horezu – Bistrița – Râmnicu Vâlcea, trecând peste Olt, direct la Curtea de Argeș. Zona fusese pustiită în prealabil de către supușii lui Basarab. Datorită acestei strategii de apărare, în rândurile armatei invadatoare apare foamea încă de la intrarea în Țara Românească.

În aceste împrejurări, pe drum, regele Carol Robert primește din partea voievodului Basarab I o solie de pace, eveniment consemnat de Cronica pictată care precizează că, voievodul a căutat o rezolvare politică a conflictului, încercând să oprească avansarea trupelor regale pe teritoriul Țării Românești, trimițând regelui o solie de pace „vrednică de toată cinstea”. Una dintre miniaturile Cronicii înfățișează pe conducătorul soliei în costum de ceremonie, cu coif de cavalier de tip occidental în mâna stângă, în timp ce înmâna regelui Scrisoarea voievodului român.

Basarab I era hotărât ca, pe lângă tributul cerut, să ofere regelui și o mare sumă de bani, considerată ca o despăgubire pentru cheltuielile întreprinse în vederea mobilizării armatei pentru campanie. În această privință, citim în Cronica pictată: „Fiindcă voi, rege și stăpân al meu, v-ați ostenit cu strângerea oștirii, eu voi răsplăti osteneala voastră cu 7.000 mărci de argint, și vă voi lăsa în pace Zeverinul, cu toate ce se țin de el, pe care acum, cu puterea le țineți în mâinile voastre. Pe deasupra, tributul ce datorez Coroanei voastre, îl voi plăti cu credință tot anul. Și nu mai puțin, voi trimite la Curtea voastră pe unul din fiii mei, pentru ca să servească pe banii mei și pe cheltuiala mea, numai să vă întoarceți îndărăt cu pace și să înconjuțați primejdia persoanelor voastre, pentru că dacă veniți și mai mult înlăuntrul țării, nu veți putea nicidecum să înconjuțați primejdia”.

Propunerile foarte avantajoase sunt însă respinse de rege. Cronică relatează că: „Regele, auzind acestea, cu mintea trufașă, a izbucnit față de soli cu următoarele vorbe, zicându-le: „Să spuneți așa lui Bazarad,

că el e păstorul oilor mele și eu, din ascunzișurile sale, de barbă îl voi scoate”. La aceste cuvinte semețe ale regelui Carol, un sfetnic al său, pe nume Donch, l-a sfătuit să țină seama de propunerile lui Basarab și să nu se angajeze într-o acțiune care ar putea să-i fie foarte primejdioasă. Autorul Cronicii scrie: „Donch, comite de Zwolen și de Liptow, așa a grăit regelui: „Stăpâne, acest Bazarad se adresează către voi cum a mers merenie..., pentru aceasta răspundeți-i în scrisoarea voastră cu favoarea bunătații regale și arătați-i deplină iubire și milostivire”. Dar regele „a repetat vorba de sumeție și de amenințare pomenită mai sus și părăsind sfaturile mai sănătoase, a pornit îndată mai departe ca apoi să dea lupta”.

Din mesajul voivodal, se înțelege clar că locul capcanei pe care românii au pregătit-o era pe drumul pe care regele îl avea de străbătut, potrivit precizării: „Că de veți veni mai încoace, nu veți scăpa de dânsele”, adică pe drumul de la Severin la Curtea de Argeș.

Astfel, armata ungară continuă avansarea spre Curtea de Argeș, reședința voievodului, dar nu s-a ajuns la o ciocnire decisivă. După un asediu nereușit asupra cetății de scaun, Carol Robert o incendiază, dar nu era victoria zdrobitoare pe care și-a dorit-o, iar bolile și lipsurile armatei, cauzate de pustiirea pământurilor valahe de către oamenii lui Basarab, îl obligă pe semețul Carol Robert să comande retragerea spre baza de plecare pe traseul parcurs și cunoscut.

Din Diploma regală, emisă la 2 noiembrie 1332, aflăm că regele Carol Robert a ajuns cu oastea în Țara Românească spre a o cerceta, despre care spune că: „Am străbătut-o în liniște”. De aici, rezultă că bătălia de la Posada nu s-a petrecut în această zonă. Astfel, toate localizările de pe teritoriul din stânga Oltului sunt infirmate de acest document regal. Deci, toți care stabilesc Posada în zona respectivă nu au dreptate din punct de vedere istoric.

După insuccesul de la Curtea de Argeș, regele Carol a încheiat un armistițiu cu voievodul Basarab I, eveniment relatat astfel de Cronica pictată: „Neputând regele și ai săi să găsească de mâncare în țară necunoscută, între munți și dealuri cu păduri, au început să sufere în curând de foame regele însuși, ostașii și caii. De aceea, s-a ordonat o împăcare cu Bazarad, dându-și acesta cuvântul că va asculta de rege și că va da regelui și tuturor oamenilor săi siguranța de a se întoarce acasă și că-i va arăta un drum drept; și astfel, regele se întorcea în siguranță punând temei pe credința perfidă a schismaticului”.

Regele Carol „a cerut pace sub condițiuni moderate, ca să rămână în posesiunea Banatului de Severin, Basarab să continue a recunoaște supremația ungară și a plăti tributul anual, cum și a conduce pe rege, dimpreună cu oștirile sale, îndărăt în Ungaria. Basarab se învoi la toate, întrucât i-a fost posibil”, menționează Ignaz Aureliu Fessler în lucrarea sa. Regele a fost constrâns să ceară armistițiu, datorită situației în care se afla oastea sa, încheind înțelegerea. Acordul este menționat și de Diploma din noiembrie 1332, emisă de Cancelaria regală, voievodul român promitea să asigure întoarcerea în siguranță a monarhului și a oastei sale, arătându-le „un drum drept”. În consecință, s-a ridicat asediul și a început retragerea.

În viziunea voievodului Basarab I și a celor din jurul său, retragerea oștirii maghiare trebuia să fie ocazia răz-

bunării, anume: aplicarea avertismentului trimis regelui prin solul voivodal, în urma ocupării Severinului.

Bătălia de la Posada a avut loc după părăsirea teritoriului Țării Românești, adică a zonei din stânga Oltului. Mai mult, regele precizează că, Basarab „cu răutatea unei necredințe de mai înainte urzită, la adăpostul vicelan al unei păci fățarnice, a năvălit plin de dușmănie asupra unei părți din oastea noastră”. Deci, bătălia s-a dat în dreapta Oltului, pe locul pregătit mai înainte de către Basarab în zona menționată de solul voivodal trimis regelui. Acest adevăr rezultă și din Diploma emisă la 26 noiembrie 1332, în care regele Carol menționează faptul că „am ajuns în niște ținuturi de margine ale regatului nostru, ce erau ținute pe nedrept în Țara Românească de către Basarab, schismaticul”. Am văzut că, ținuturile la care se referă regele erau părțile de nord ale județelor Olteniei. Deci, în aceste „ținuturi de margine ale regatului”, mai precis, în județul Vâlcea, s-a petrecut bătălia.

Este adevărat că există unii cercetători care au intuit corect adevărul istoric, dar s-au orientat spre Banatul de Severin, deși documentele îi contrazic. Ei nu au ținut cont că regele a dorit să evite străbaterea traseului pe care venise, și a făcut o înțelegere cu Basarab I care i-a promis că îi va arăta o cale mai scurtă spre Transilvania. Deci, Posada trebuie căutată între Râmnicu Vâlcea și Turnu Severin, însă mai aproape de începutul decât de finalul traseului.

După pătrunderea armatei regale în defileul indicat de ghizii români, încercuirea a fost atât de bine executată de oștenii lui Basarab I, încât nici nu se poate calcula o distanță de înaintare a armatei maghiare în cele patru zile de lupte. Astfel, datorită tacticii chibzuite, întrebuintată de Basarab I, oștile maghiare au fost prinse într-o capcană, lovite puternic și neîntrerupt, fără posibilități de a scăpa. În învălmășeala luptei, au pierit pe rând, fie loviți de săgeți, fie tăiați de săbii, ori izbiți de pietre colțuroase de stâncă sau bolovani „tineri și bătrâni, principii și nobili fără nici o deosebire”.

Prima dată s-a abordat în anul 2015 tema localizării luptei de la Posada în Defileul Bistriței, pe care am tratat-o în trei articole; în primul, am evidențiat adevărurile subliniate de documentele medievale, în al doilea, m-am referit la Schitul Sfântul Procopie, zidit de Basarab I pe locul unde s-a dat bătălia, pe temeliile căruia a fost ctitorită ulterior Mănăstirea Bistrița, iar ultimul subliniază adevărul documentar că însuși regele Carol Robert d'Anjou localizează bătălia în defileul respectiv.

Relatarea din Cronica pictată înfățișează întocmai peisajul din Defileul Bistriței, scriind, că: „Regele a ajuns pe o cale oarecare cu toată oastea sa, dar calea aceasta era cotită și închisă de amândouă părțile de râpe foarte înalte de jur împrejur și pe unde această cale era mai largă acolo vlahii în mai multe locuri o întăriseră împrejur cu prisăci. Iar regele și toți ai săi negândindu-se în adevăr la așa ceva, mulțimea nenumărată a vlahilor sus pe râpe a alergat din toate părțile și a aruncat săgeți asupra oastei regelui, care se afla în fundul unei căi adânci, ce nici nu se putea numi cale, ci mai curând un fel de corabie strâmtă, unde din pricina înghesuiei, cei mai sprinteni cai și ostași cădeau din toate părțile în luptă. Căci din pricina urcușului, prăpăstios din acea cale nu se putea sui în contra valahilor, pe nici una din râpele de pe amândouă laturile drumului, nici nu puteau merge înainte, nici nu aveau loc de fugă, fiind făcute acolo prisăci, ci erau cu totul prinși ostașii regelui ca niște pești în vârșe ori în mreajă.

(Continuare în pag. 15)

INTERVIU CU VICTOR TIBERIU FOIA

„America este o țară cu mare reziliență și chiar dacă e zguduită de un politician sau altul, cum a zguduit-o Donald Trump, ea totdeauna își regăsește echilibrul”. (V. T. FOIA)

Ovidiu Cristian DINICĂ

În 1969 fiind student v-ați decis să rupeți cortina de fier și ați optat să fugiți în occident. Cum ați definit această atitudine a dvs la atâtea decenii distanță?

Astăzi, fiind părinte a doi băieți, și bunic a două nepoate, văd atitudinea mea de atunci ca o nebunie. Dacă aș auzi un plan asemănător făcut de unul dintre copiii mei, l-aș lua la bătaie. Bineînțeles părinții mei nu aveau habar de gărgăunii mei; eu i-am ținut la întuneric, deoarece dacă ar fi știut că vreau să fug, ar fi avut mari probleme cu Securitatea după ce s-a aflat că am fugit. Ei, ca toate neamurile și prietenii din România, au aflat de fuga mea numai după ce le-am trimis o carte poștală din lagărul de la Padriciano, din vecinătatea orașului Trieste.

Ce anume a contribuit la hotărârea temerară de a pleca?

Visul meu de a pleca în străinătate datează de pe la vârsta de 9-10 ani. Am fost motivat de literatura străină citită, de dragostea de culturi și limbi străine, de dorința de a vedea lumea, și de un spirit de aventură de nestăpânit. În tinerețe, acest spirit de aventură s-a manifestat prin mici poante juvenile care aveau ca rezultat pedepse corporale corespunzătoare din partea tatei, cum era obiceiul pe atunci. Dar, mai târziu, în viață, același spirit m-a stăpânit când am urcat muntele Fuji, în Japonia, de unul singur și în timpul unei nopți ploioase; sau pe muntele Kilimajaro la vârsta de 62 de ani (unde concentrația de oxigen este jumătate din cea de la nivelul mării; și unde nu se folosesc măști pentru a facilita respirația); sau zburând într-un mic avion peste un vulcan fumegând în Tanzania și care a erupt îndată ce am trecut de el (ca norocul!). Ceea ce știu că NU m-a motivat a fost acumularea de bani, de bunuri materiale, sau de poziții profesionale de prestigiu. În mod ironic, toate acestea au venit de ele, însele, fără să le fi fost fugărit cu sacrificiul principiilor mele originale de viață. Uităndu-mă înapoi la multele suferințe și umilințe care au fost prețul libertății, aș fugii din nou, fără cea mai mică ezitare.

A fost un gest responsabil care va condus spre împlinirea viselor dvs? Vă rog povestiți-ne!

Cu siguranță că a fost un gest total neresponsabil. Probabilitatea de a eșua, cu consecințele aferente nefaste, era foarte mare. Dacă oricine din cercul meu de neamuri apropiate sau prieteni intimi ar fi zis că vrea să fugă din țară aș fi făcut tot ce aș fi putut să-i conving să renunțe la plan, de frica consecințelor. Dar când a fost vorba de siguranță mea, pur și simplu nu mi-a fost frică. Faptul că nu aveam atunci nevasta or/și copiii a fost un factor determinant. Dacă i-aș fi avut, aș fi fost forțat să renunț la visul meu de libertate, deoarece eu iau obligațiile familiale foarte serios (ca dovadă că am rămas căsătorit cu soția mea americană 50 de ani). Din cauza asta relațiile mele romantice în România au rămas întotdeauna libere de obligații de lungă durată (totdeauna printr-o înțelegere reciprocă, dar fără o explicație a motivului fundamental).

Ați reușit să scrieți o amplă lucrare despre Vlad Țepeș. Despre ce este vorba?

Ca precizare inițială, vreau să spun că la ora actuală, anul 2023, numai patru volume din „Dracula

Chronicles” sunt publicate. Mai rămân de scris cinci volume, dacă Domnul Dumnezeu îmi lasă puterea fizică și mintală să fac acest efort monumental. Ideea unui roman istoric despre viața lui Vlad Țepeș mi-a venit de la descoperirea, în 1970, când abia mă stabilisem în SUA, că el este cunoscut în lumea întreagă ca vampir. Asta m-a ofensat și am decis atunci pe loc că îndată ce „cresc mare” (adică atunci când am timpul și mijloacele necesare) voi scrie o carte despre viața romanțată a eroului nostru național. În realitate însă, Vlad Țepeș a fost mai mult un pretext că să scriu despre o perioadă istorică care întotdeauna m-a fascinat: cea care marchează sfârșitul evului medieval și începutul perioadei istorice moderne. Am cercetat subiectul ales peste patru decenii, în timp ce mă ocupam de carieră și familia mea. Temele relevante pentru teatrul de operațiuni al romanului meu, care necesitau o aprofundare serioasă, sunt foarte numeroase. Însir aici doar pe cele mai evidente: istoria Valahiei, Ungariei, Transilvaniei, și Austriei în primele trei sferturi ale secolului XV; obiceiurile și datinile acestor țări din acea perioadă; conflictul dintre catolici și ortodocși; istoria și natura islamului; rolul venețienilor și a genovezilor în conflictul din marea Mediterana de est; istoria medievală a imperiului Bizantin până la căderea Constantinopolului în 1543; istoria și natura imperiului Otoman; emergența umanismului European ca un fenomen al Renașterii timpurii, cu protagonistul ei cel mai faimos, Aeneas Silvio Piccolomini sau Papa Pius al II-lea care a jucat un rol esențial în viața lui Vlad Țepeș.

Cum este văzut acest personaj istoric în SUA?

În anii '70, când am sosit în SUA pot să vă spun cu siguranță, că în afara istoricilor și a românilor din diaspora, nimeni nu știa legătura dintre Dracula și Vlad Țepeș. Încă nu apăruseră faimoasele cărți de istorie asupra acestui subiect scrise de eminenții istorici Radu Florescu și Raymond T. McNally. În zilele de astăzi, tot mai mulți oameni sunt conștienți că în spatele faimosului vampir, există un personaj istoric. Mulți recunosc numele „Vlad”, și porecla „Țepeș”, dar înțelegerea amănuntelor istorice le lipsește, dacă nu citesc romane de genul „Dracula Chronicles.” Trebuie să remarc faptul că foarte mulți cititori americani care nu preferă să învețe despre personajele istorice din cărți „serioase”, citesc în schimb cu pasiune viețile romanțate ale acestor personaje. Ca atare, dacă vrei să răspândești faima binemeritată a lui Vlad Țepeș, calea cea mai eficace este să scrii romane despre el care să stârnească curiozitatea și interesul cititorilor. Un efect secundar al acestei metode este acela că cititorii află sub formă de aventură sau afacere de dragoste (pe care „Dracula Chronicles” le conține în mare măsură) mult mai ușor ceea ce trebuie reținut ce este prezentat în cărțile de istorie specializate.

Interpretarea sa este tributară legendei sau respectă adevărul istoric și peste ocean?

Faima lui Dracula se datorează scriitorului Irlandez Bram Stoker, autorul romanului „Dracula”. Stoker s-a inspirat în parte din viața lui Vlad Țepeș despre care a citit într-un tratat istoric. Apoi a luat-o razna, degradându-l pe Vlad de la voievod la conte, și de la luptător aprig la vampir însetat de sânge omenesc. El a făcut asta nu din dispreț pentru istoria românilor, ci ca

să satisfacă dorința cititorilor din perioada Victoriană, care își dezvoltaseră un mare gust pentru romanul de stil așa-zis „gotic”. Dacă cineva este responsabil pentru acest gust bizar, acesta este Lord Byron, care a demarat, deși indirect, mania pentru romane despre vampiri. Dar asta e o altă poveste.

Vlad Țepeș a devenit legendar și datorită cronicilor scandinave dar și cu ajutorul filmelor.

Într-adevăr Vlad Țepeș a devenit faimos încă în timpul vieții sale precum și în secolul următor prin circulația unor cronici în limbi străine despre faptele lui, mai ales în limba germană, dar ulterior traduse în multe alte limbi europene. Se zice că Ivan cel Groaznic (1530-1584) avea una din aceste cronici traduse în limba slavonă pe noptiera sa, și că s-a inspirat de la Vlad cum să-i trateze pe dușmanii săi din cercul intim. O altă anecdotă ne spune că faimoasa idee din „Prințul” lui Niccolò Machiaveli, pe care o parafrazează ca „E mai bine să inspire frică decât dragoste”, se datorează filozofiei lui Vlad, a cărui viață Machiavelli a studiat-o în detaliu. Dar la vreo două secole după dispariția lui Vlad, faima lui a căzut în obscuritate, numai ca să reapară reprezentată de vampirul lui Bram Stoker. În ultimul timp au fost mai multe filme despre adevăratul Dracula, dare ele nu se puteau debarasa complet de ideea vampirismului. Mai recent, o reîncarnare mai veridică a fost ilustrată într-un serial de televiziune din Turcia, care a dedicat al doilea sezon conflictului dintre Mehmed Fatih (Cuceritorul) și Vlad Țepeș. Deci încet încet, lumea a început să aibă un sentiment vag că a existat un Dracula care era un personaj istoric.

Cât este adevăr și cât este legendă?

Ce se scrie despre Vlad Țepeș este în general adevărat, dar cu exagerări inevitabile, și cu lacune alarmante. Dar în opinia mea, adevărul istoric „adevărat” nu există ca o trufă pe care o găsește un purcel dresat scotocind la rădăcina unui stejar. Dacă așa ar fi, noi toți am fii istorici. În realitate avem nevoie absolută de istorici profesioniști care să ne ajute să înțelegem lucruri petrecute în trecut prin abilitatea lor de a integra multe elemente disparate și de a interpreta obiectiv pentru noi versiuni contradictoare. În cazul meu, de exemplu, am fost ajutat foarte mult de reputatul istoric român, Profesorul Ștefan Andreescu, cel care este cel mai mare expert în studiul lui Vlad Țepeș. Dânsul mi-a dat acces la surse primare datând din vremea lui Vlad Țepeș găsite la Institutul Național de Istorie Nicolae Iorga, și mi-a explicat numeroase concepte care depășeau înțelegerea mea.

Cum este văzută în 2023 România din SUA?

Din experiență mea personală am observat că românii au o reputație bună în domeniul informaticii, mai ales în programarea de software. Am auzit că a doua cea mai mare minoritate etnică de la Microsoft este compusă din români. În alte domenii, românii sunt din păcate imediat asociați cu Dracula, vampirul, deși această asociere este făcută cu bunăvoință și cu o nuanță romantică. Din păcate marile noastre realizări culturale și științifice nu se înregistrează în conștiința americanului de rând. Țara noastră, însă, are o mare atracție ca țintă de turism, iar Transilvania are un loc de frunte.

Există dorința întoarcerii în țara natală pentru cei plecați?

Eu am „importat” vreo douăzeci de familii românești pe care le-am introdus în câmpul meu de muncă (informatică și telecomunicații). Toți au obținut performanțe frumoase făcându-mă mândru de faptul că eram compatriot cu ei. Dar nici una dintre aceste familii nu s-a întors în România decât pentru scurte vacanțe. Asta o găesc normal, deoarece ei au copii născuți și educați în SUA ceea ce este greu pentru ei să se dezrădăcineze. Însă, pe de o altă parte, ei toți vorbesc cu mândrie și dragoste despre ținutul natal.

Generațiile născute în SUA mai sunt interesate de România?

Aici răspunsul este un categoric „nu prea”, cel puțin din experiența mea, relativ mare, care include și copiii mei. Toți zic că sunt curioși să vadă țară, dar puțini fac efortul să realizeze asta. Nu trebuie să vă mirați și să-i criticați: America este un caz aproape unic între alte țări, în sensul că dacă ești născut aici devii American 100%, indiferent unde ți s-au născut părinții. Iar țara părinților rămâne mai mult un obiect de dorință vagă, în competiție cu alte destinații mai atrăgătoare pentru tineret. Și limba este un obstacol, deoarece mulți dintre copiii născuți în America din părinți români nu învață limba română. Lumea la ora actuală este în schimbare profundă.

Cum credeți că vor evolua lucrurile și prin prisma viitoarelor alegeri ce vor avea loc în SUA?

America este o țară cu mare reziliență și chiar dacă e zguduită de un politician sau altul, cum a zguduit-o Donald Trump, ea totdeauna își regăsește echilibrul.

Poporul American este inteligent și binevoitor. Din când în când americanii se lasă convinși de demagogi (nimic nu e nou sub soare, de când demagogia a fost practică de Cleon și Alcibiades în secolul V înainte de Christos) dar în cele din urmă se trezesc și se întorc pe calea dreaptă (sau cel puțin pe calea mai rezonabilă).

Care este soluția pentru reechilibrarea dinamică a economiei mondiale?

Îmi puneți o întrebare la care nici cei din Davos nu reușesc să dea răspuns. Cu umilința cuvenită, mă auto-descalific de a încerca să fac mai mult decât ei.

Care sunt elementele decisive ale succesului?

Această întrebare depinde mult de definiția adoptată pentru succes.

Dacă „succes” înseamnă a trăi o viață relativ fericită și cu stres redus, definiția mea vi se va părea ciudată și poate glumeață, ceea ce nu este; dimpotrivă este foarte serioasă. Pentru mine elementul decisiv al succesului în viață este: „acceptă-ți mediocritatea”. Îndată ce ai făcut asta te vei simți eliberat de stres, ceea ce îți va permite să urmărești în pace ocupațiile tale favorite fără frică de eșec. Nu interpretați asta ca un îndemn să abandonați efortul de a va îmbunătății. Eu, deși am acceptat totdeauna că am fost și continui să fiu mediocru în tot ce fac, nu las o zi fără să încerc să mă îmbunătățesc. Dar e bine să știți că orice realizați, sunt mulți care au realizat mai mult, lucruri mult mai mari în domeniul vostru; că în mod foarte probabil, nu veți ajunge niciodată să fiți în „topul” niciunui domeniu. Deoarece în mediocritate se recunosc mulți

dintre noi de îndată ce își vor accepta starea vor găsi și calea de a ajunge la țintă și restul vieții lor va fi numai plăcere și pace sufletească.

Ce rol are atitudinea în reușita antreprenorului?

Eu nu am fost niciodată antreprenor (am fost leader într-o întreprindere internațională) dar sunt destul de conștient de ce atitudini are el nevoie: unu, el sacrifică în mare măsură viața „normală” pentru a atinge țelul său de business; doi, el este determinat să nu se dea bătut sub nici o condiție; trei, pentru el realizarea obiectivelor antreprenoriale este, în majoritatea cazurilor, mai importantă decât relațiile interpersonale (romantice, familiale, amicale, etc.). Din cauza faptului că eu nu accept condițiile unu și trei am ales să fiu leader, dar să nu fiu antreprenor.

În ce constau planurile dvs de viitor?

În esență planul meu este „să mor în picioare”. Prin asta înțeleg că vreau să fac lucruri grele și serioase până când Dumnezeu mă va cheama la el. În mod concret, vreau să scriu următoarele cinci volume ale romanului meu, „Dracula Chronicles”. Pe urmă vreau să scriu un ultim roman saga despre viața din România între al 2 lea război mondial și revoluția din '89. Naturalmente, un asemenea roman va avea elemente autobiografice, dar nu numai. Între timp mă pregătesc să parcurg pe jos lungimea zidului lui Hadrian din Anglia, o lungime de vreo 135 Km, pe care o voi face de unul singur în 7 zile. Voi face în așa fel să ajung la capătul drumului pe 1 septembrie 2026, când împlinesc 80 de ani. După aia, mai vedem.

JOCUL POEZIEI - O DIACRONIE A LUDICULUI ÎN POEZIA ROMÂNĂ

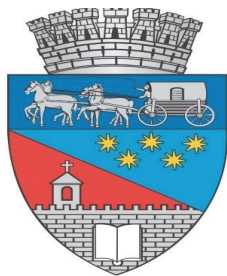
Ionuț ȚENE

Ion Pop este unul dintre cei mai importanți profesori din Filologia clujeană, critic și istoric literar de excepție și un poet remarcabil de sensibil. Este cel mai valoros și exhaustiv istoric al avangardei literare românești și un excelent specialist critic în radiografierea poeziei române contemporane. „Jocul Poeziei” a apărut în prima ediție la Ed. Cartea Românească din București, în 1985. Cartea a și fost distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Academiei Române, iar recent a văzut lumina tiparului o nouă ediție revizuită și adăugită la Editura Școala Ardeleană din Cluj-Napoca, într-o prezentare tipografică frumoasă. Cartea este un adevărat compendiu al ludicului în poezia noastră și o sincronie a lirismului românesc cu tezele actuale ale criticii europene. În 2006, Ion Pop afirma că „Asocierea poeziei cu jocul mai poate fi încă, pentru mulți, obiect de neîncredere și suspiciune. Un poet care „se joacă”, ori face din joc tema sa predilectă, pare lipsit de responsabilitate, neangajat, rupt în mod vinovat de realitățile fundamentale și grave.” Ion Pop publică o carte interesantă – și sincronică la tendințele culturale europene – despre următorii poeți ca: G. Bacovia, Ion Minulescu, Adrian Maniu, Tudor Arghezi, Emil Botta, D. Stelaru, Geo Dumitrescu, Constant Tonegaru, Radu Stanca, Nina Cassian, Romulus Vulpescu, Ion Gheorghe, Mircea Ivănescu, Emil Brumaru, Ștefan Foartă, Gheorghe Tomozei, Leonid Dimov, Nichita Stănescu, Ion Mureșan, Traian T. Coșovei, Alexandru Mușina, Florin Iaru, Mircea Cărtărescu sau Petru Romoșan. În prezentarea poezilor români, autorul se leagă cu o pasiune discretă și livrescă de spiritul ludic, de acel „joc secund” barbian, în care poetul poate să se joace cu visele și cuvintele, construind opere literare „din joacă” la modul cel mai serios cu putință. „Jocul poeziei” este o trăsătură a modernității receptată de filosoful olandez Johan Huizinga privind renașterea și pre-barocul, ca un joc ludic al noii societăți. „Omul ludens” este prototipul omului modern, iar poetul face parte din modernitate „jucându-se cu versurile într-o construcție a alterității și noilor sensuri ale expresivității. Doar prin jocul cuvintelor poetul sparge limbajul de fier al comodității devenită tradiție și frână înnoirii. Autorul ne introduce din primele rânduri ale cărții în obiectivizare „...încercăm să punem în evidență câteva dintre trăsăturile specifice unei arii a litericii dominată tematic de joc, ori presupunându-l în exercițiul unei ars combinatoria a verbului ce-și arogă libertăți nelimitate sau își

supune discursul unor reguli formale a căror funcționare e contemplată cu încântare ca pur spectacol al modelării substanței sonore. „Poesis este o funcție ludică”, scrie Huizinga”. Ludicul este specific doar poeziei moderne. Autorul se aventurează cu acribie, curaj estetic și naturațe în fenomenul liric ludic românesc, abordând un entuziasm subtil în diacronie cu istoria noastră literară. La Ion Barbu „Nivelul ludic al poeziei este atins și se exprimă, deci, în continua, reiterata „provocare” a Sensului prin instituirea unui regim de libertate (supravegheată, „dificilă libertate”, ca într-o inginerie genetică a cuvântului) a mișcării verbului, care nu se face doar ecoul, mai mult sau mai puțin plastic, al Ideii, ci generează, în chiar această dinamică imprevizibilă, ce-i este proprie, configurații semnificative”. La poetul Marin Sorescu în „O aripă și-un picior” (1970) „ludicul era doar un alt mod – mai detașat, mai dezinvolt, mai „gratuit” – de reflecție a omului matur asupra propriei condiții existențiale; jocul (îndeosebi ironic) dubla, într-adevăr, cu o altă conduită, mai destinată, comportamentul caracteristic vârstei adulte.” Pentru Ion Gheorghe verbul a vedea devine călăuzitor în destructurarea convențiilor lirice, iar la Gheorghe Tomozei asistăm „la confluența dintre evaziunea visătoare a singuraticului și universurile citite se va contura și spațiul aproximat sub sintagma amintitului – suav anapoda”. Autorul analizează cu fervoare „Paradisul” lui Dimov care „e unul artificial, construit cu minuția și rafinamentul artizanal al parnasiilor, la distanță, însă, de statuarul acestora, de încremenirile lor solemne; poetul e un pictor de vedenii oprite doar o clipă din mișcarea eternă, atât cât să li se traseze mai precis conturul fugar și să li se pună în lumină splendorile complicate. Se întâmplă în poezia sa, mai întotdeauna, ceea ce suprarealistul Gherasim Luca sugera, vorbind în volumul „Un lup văzut printr-o lupă”, despre „agonia unei pisici plimbându-se pe un cearceaf până ce devine motiv de broderie”. Iar la Mircea Ivănescu „toată poezia lui se propune ca joc sui generis, instaurând o figură posibilă a realului. Mai exact, ea reconstituie preliminarile poemului și retrasează totodată actul construcției sale ca real imaginar sau imaginar primind statutul realității. E o poezie, aceasta, care-și conține propria „lectură”. Autorul spune că „tot ce a scris până acum Emil Brumaru – adică de la „Versurile debutului” din 1970 până la „Ruina unui samovar” (1983) – ar putea servi ilustrării unei definiții „clasice” a jocului, atât cât e de aplicabilă ea la poezie.

(Continuare în pag. 14)

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

Compania ETA a mai primit un premiu: transportul de călători din Râmnicu Vâlcea, considerat mai bun decât cel din Oradea

Pentru a treia oară, ETA S.A. a urcat pe podiumul premianților în categoria „Compania de transport de pasageri a anului 2024” la Gala Ziua Cargo, desfășurată în Poiana Brașov în cursul ultimului week-end. Compania locală responsabilă de transportul de călători în municipiul Râmnicu Vâlcea a urcat o poziție față de clasările la galele precedente (din 2019 și 2023), ocupând de data aceasta locul secund, la doar câteva puncte în urma câștigătoarei premiului întâi (Compania de Transport Public Iași) și înaintea societății Oradea Transport Local. În analiza performanțelor ETA S.A. a contat implementarea mai multor proiecte cu finanțare europeană în urma cărora au fost achiziționate 35 de autobuze noi, ecologice, alimentate cu gaz natural comprimat, s-au montat 89 de stații moderne de călători, dotate cu sistem de informare în timp real și cu camere de supraveghere, s-a modernizat din temelii baza auto de pe strada Depozitelor și s-a realizat un dispecerat modern pentru gestionarea mijloacelor de transport în comun prin intermediul unui sistem de semaforizare. Aproximativ 10.000 de râmniceni folosesc zilnic transportul de pasageri pe cele 16 linii care acoperă uniform întreaga suprafață a municipiului.

Biroul de Presă

JOCUL POEZIEI - O DIACRONIE A LUDICULUI ÎN POEZIA ROMÂNĂ

(Urmare din pag. 13)

Căci dacă jocul a fost caracterizat, în primul rând, prin opoziția sa, ca activitate liberă, dezinteresată, gratuită, față de seriozitatea existenței multiplu condiționate, apăsate de povara muncii, a scopurilor pragmatice, tulburată de conflicte dramatice și de mari neliniști, o asemenea opoziție este programatic afirmată sau implicată în fiecare pagină a autorului de „cântece naive”.

Cu Mircea Cărtărescu, Ion Mureșan, Alexandru Mușina, Traian T. Coșovei, Ion Stratan, Florin Iaru sau Petru Romoșan asistăm la o resurrecție a ludicului într-o viziune a „comediei literaturii”, prin rafinarea manieristă a limbajului devenit, adeseori, propriul său obiect. Între jocul lumii și jocul poeziei, comunicarea a redevenit nu numai posibilă, ci și necesară, în măsura în care discursul liric s-a afirmat ca tot mai deplin conștient de specificul său, și în care experiența livrescă, culturală, a fost resimțită ca parte indivizibilă a actului existențial. Reinventarea „mimesisului” reprezintă o formă a ludicului.

Ludicul devine în viziunea lui Ion Pop o „forma mentis” a poeziei moderne și contemporane. „O „epopee” ca Levantul lui Mircea Cărtărescu rezumă esențialul acestor practici ludice, într-o lume a imaginării generalizate, de „jocuri mecanice”, benzi desenate, proiecții virtuale – „societate a spectacolului”, cum o numise un Guy Debord. Ba mai mult, într-un univers în care (observația e a lui Nicolae Manolescu) însuși „jocul lumii” tinde să fie reformulat în „lumea ca joc” ne convinge Ion Pop. Totodată, autorul subliniază că „poezia română a secolului XX s-a situat, cum se spune, în pas cu vremea ei. Expresie, în cea mai mare parte, a modernismului literar dominant, dar și cu deschideri către „postmodernitate”, ea a asimilat creator, în chip specific, orientări semnificative ale sensibilității lirice europene, puse în ecuații diverse cu tradițiile locului și marcate, cum era și firesc, de personalitatea fiecărui „jucător” în parte.” Ion Pop identifică și o scuză, că nu a extins cercetarea sa de un

manierism elevat privind ludicul în poezie la generația mai tânără de după 1990 pentru că „s-ar zice că cei mai tineri poeți români au cam pierdut gustul jocului. Libertatea de expresie recâștigată după 1989 pare a se fi sfârșit în posomorâte, mici libertăți individuale, inapte pentru convivialitate și festivă destindere. Poate pentru că nici Tragedia nu și-a desăvârșit încă efectul cathartic. Dar duhul sărbătorii nu poate, totuși, muri.” E o formulă elegantă de a justifica refuzul analizării unor poeți din noul val milenarist care își are fără îndoială propriile sale „jocuri ale poeziei”, de la Sorin Gherguț, Adrian Lesenciuc, Dumitru Cerna, IP Azap, Daniel Moșoiu, Adrian Suciuc sau Sorin Grecu. De asemenea, o mai mare intruziune în opera unor optzeciști ca Ion Cristofor sau Marta Petreu ar fi dus la descoperirea unor adevărate „tezaure” lirice ludice. În legătură cu abordarea lui Adrian Maniu o găsim fulminantă și întemeietoare a ludicului în lirismul românesc. „Dacă, parcurgând poezia lui Ion Minulescu, cititorul mai poate ezita în privința gradului de conștientizare a „jocului” liric, a detașării de factură intelectuală față de „roluri” și „măști”¹, la Adrian Maniu o asemenea distanțare e evidentă încă de la primele manifestări. Colaboratorul revistelor *Insula* și *Simbolul* (1912), *Noua revistă română* (1914), ori al ziarului *Seara* (1913-1914) era, deja, nu numai un foarte bun cunoscător al noutăților de ultimă oră din lirica europeană, pe care dovedește a le fi asimilat deplin, ci și un creator original și căutându-și programatic originalitatea printr-o permanentă delimitare în raport cu formulele mai mult sau mai puțin „tradiționale”. Șerban Foarță este poate cel mai ludic poet optzecist în perspectiva lui Ion Pop, perceput ca un joc ce ține mai degrabă de magic – „Primele poeme ale lui Șerban Foarță, din volumul *Texte pentru Phoenix* (1976) – scris în colaborare –, sau din *Simple-roze* (1978), vom observa prezența jocului atât la nivel tematic, cât și la nivelul scriiturii, al practicii textuale. În cel dintâi, ludicul e predominant sub forma măștii stilistice, de coloratură arhaică; fantezia lingvistică a

poetului lucrează în sensul folclorului magic, cu puternice infiltrații cărturărești.”

De apreciat este și descoperirea jocului poetic la Nichita Stănescu, care, dincolo de un „eminescianism” al limbajului, identificăm un exces de ludic al poetului cu versurile, iar cuvintele sunt ca niște bile de biliard pe masa de joc a lirismului. „În viziunea lui Nichita Stănescu lumea ca joc apare, deci, ca o dezlănțuire de forțe aproape incontrollabile, în continuă desfășurare, atingând momente de apogeu în coagularea cvasigeometrică a formelor și pândită mereu de amenințarea de structurării haotice. Subiectul poetic se inserează în acest univers al tuturor posibilităților ca parte integrantă, ca un alt germene, sursă de infinite ipostazieri, oarecum condamnat – cum spuneam – la metamorfoză, obligat să se supună, precum în ciclul unei noi samsara, fluxului devenirii (v. *Metamorfozele din Epica magna*). Cine citește atent opera poetului nu poate să nu observe, dincolo de starea jubilară a primelor cărți, și o anume disperare generată tocmai de această conștiință a damnării. Lumea lui Nichita Stănescu nu e lipsită de un fel de „cruzime”; situându-se față de limbaj ca față de o nouă natură, aceasta îi apare de nenumărate ori ca redutabilă tocmai pentru că este imprevizibilă în desfășurările ei proteice, ca și stihiale, contradictorii și adesea ostile.” Ion Pop este o forță călinesciană a Clujului contemporan. Ion Pop cu cartea „*Jocul Poeziei*” reconstruiește o istorie lirică românească pe „jocul secund” al omului ludic, care sunt trăsături funciare ale poeziei neo-moderne și post-moderne de astăzi. Ludicul este o întrepătrundere de planuri într-un joc al sinergiilor estetice. Cartea este o contribuție substanțială și exhaustivă, care se citește pentru a putea înțelge ceea ce poate părea de neînțeles în versurile poezilor români moderni și contemporani. Ion Pop, prin această carte, ne convinge că poezia românească nu este o serendipitate, ci o incluziune valoroasă în mersul liric al modernității europene. Poeții români au fost, chiar și „ludici”, integrați la zi curenților literare mondiale.

SENIORII VÂLCENI PE URMELE ISTORIEI

Gheorghe PANTELIMON

Sărbătorirea unor evenimente marcate din istoria țării, a românilor și evocarea unor personalități de seamă, care i-au influențat cursul în mod pozitiv, constituie o preocupare statornică a Asociației Seniorilor vâlțeni. Pe 9 aprilie 2024, în postul Sfințelor Paști, s-au împlinit 370 de ani de când s-a stins din viață Matei Basarab, domnitorul Țării Românești, care își doarme somnul de veci la mănăstirea Arnota din comuna Costești, județul Vâlcea. Conducerea Asociației Seniorilor a hotărât, în mod inspirat, ca în această zi cu profunde semnificații istorice, să organizeze o excursie, cu autocarul, cu 50 de participanți, pe un itinerar care să cuprindă vizitarea Sfințelor mănăstiri Arnota, Bistrița, Hurezi și Govora.

Doamna Constanța Badea și preacucernicul părinte Petre Mateiescu au pregătit în mod minuțios acțiunea, care a avut o puternică încărcătură spirituală și emoțională. Pe parcursul deplasării și la fiecare casă a Domnului, părintele Mateiescu ne-a prezentat, cu har, informații bogate, interesante, despre Vâlcea, care este o adevărată grădină a ortodoxiei românești și universale. Episcopia Râmnicului, atestată documentar în anul 1503, este a doua eparhie din țară ca număr de lăcașe sfinte, după Mitropolia Moldovei și Bucovinei. Numărul mare al așezărilor monahale a făcut ca județul Vâlcea să fie cunoscut din vechime ca „Ținutul Sfânt al Mănăstirilor”.

Veritabile giuvaere ale ortodoxiei, altare ale neamului românesc și mărturii ale trecutului nostru istoric, Sfințele mănăstiri au contribuit, de-a lungul timpului și în prezent, la promovarea valorilor perene ale culturii și spiritualității românești. Am străbătut o zonă pitorească a Olteniei de sub Munte și am ajuns în comuna Costești, o așezare aflată la limita estică a Depresiunii Horezu, de o parte și de alta a râurilor Bistrița și Costești, atestată istoric la 11 octombrie 1512, de voievodul Neagoe Basarab. Numărul impresionant de biserici ctitorite pe teritoriul localității reliefează amplitudinea unei vieți spirituale efervescente.

Primul popas l-am făcut la Mănăstirea Bistrița, situată la poalele Munților Buila, în satul omonim,

un așezământ de maici cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, care datează din anii 1492-1494 și este ctitoria boierilor Craiovești – banul Barbu Craiovescu și frații săi Pârveu, Danciu și Radu. În 1509 a fost dărâmată de Mihnea cel Rău și refăcută de voievodul Neagoe Basarab și de boierii Craiovești, iar mai târziu de domnitorii Gheorghe Bibescu și Barbu Știrbei. Este un important centru de cultură și spiritualitate românească. La Bistrița a fost instalată prima tiparniță din Țara Românească, iar ieromonahul Macarie a scos, în 1508, Liturghierul slavon, prima carte religioasă tipărită pe pământ românesc, cunoscută sub numele de „Liturghierul lui Macarie”. În prezent, Sfânta Mănăstire Bistrița deține unul dintre cele mai valoroase fonduri de carte veche din România. Aici s-au format numeroși creatori de cultură, iar printre ei se află Arhimandritul Veniamin Micle, monah, profesor, cercetător, istoric, născut pe 7 iulie 1939 în comuna Plopiș din județul Maramureș, personalitate marcantă la nivel național. Printre lucrările pe care le-a scris se află „Monografia Bistrița Olteană” – 1996, considerată capodoperă a întregii sale activități de cercetare a localității Costești.

Ne-am deplasat apoi la Sfânta Mănăstire Arnota, un așezământ de maici cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, situată tot în satul Bistrița – Costești, la o altitudine de 840 m, pe muntele Arnota din Masivul Buila. Aici ne-a întâmpinat, ca de obicei, cu multă căldură sufletească, Maica Stareță Ambrozia Rucăreanu. Această necropolă domnească, atestată documentar la 11 iulie 1636, este ctitoria de suflet a înțeleptului domnitor Matei Basarab (1632-1654) și a soției sale Elina Doamna. A fost zidită pe locul unei așezări monahale mai vechi, refăcută și restaurată începând cu anul 1682, într-un stil nou, modern – „stilul brâncovenesc”, de domnitorul martir Constantin Brâncoveanu, nepotul lui Matei Basarab. Este unul dintre cele mai importante monumente istorice de arhitectură și artă religioasă din România. Părintele Petre Mateiescu a evocat personalitatea proeminentă a domnitorului Matei Basarab, care a decedat pe 9 aprilie 1654, iar mormântul se află la biserica veche, în pronaos, alături de cel al tatălui său, velvornicul Danciu, care a murit în 1595. S-a săvârșit un parastas, o slujbă religioasă pentru pomenirea domnitorului

Matei Basarab și a Înaltpreasfințitului Gherasim Cristea, care a plecat la Domnul în urmă cu 10 ani, pe 9 aprilie 2014. Părintele Mateiescu a adus un elogiu vrednicului de pomenire Gherasim Cristea, teolog, cercetător, episcop al Râmnicului (1984-2014), restaurator de lăcașe sfinte, cetățean de onoare al Râmnicului, al județului Vâlcea și al Clujului.

De la Arnota ne-am îndreptat spre Horezu, un centru etnografic vestit în țară și în lume, prin ceramica populară, care este înscrisă pe Lista Patrimoniului Mondial și am vizitat Complexul mănăstiresc Hurezi, de la Romanii de Jos, ridicat în vremea domnitorului Constantin Brâncoveanu și care ilustrează în mod admirabil caracteristicile stilului brâncovenesc, fiind considerată cea mai reprezentativă construcție în acest stil din țară. Așezământ de maici cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, datează din perioada 1690-1709 și este cel mai mare ansamblu de arhitectură medievală păstrat în Țara Românească. Biblioteca mănăstirii, inițiată de Constantin Brâncoveanu, avea una dintre cele mai valoroase colecții de carte ale timpului său. Mănăstirea adăpostește mormântul gol al marelui voievod creștin și martir al neamului românesc, Constantin Brâncoveanu, care își doarme somnul de veci la Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” din centrul Capitalei României. Pe 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a canonizat pe sfinții martiri – domnitorul Constantin Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei și sfetnicul Ianache, care în urmă cu 310 ani, pe 15 august 1714, au fost uciși la Istanbul (Constantinopol), din ordinul sultanului Ahmed III, pentru credința lor în Hristos. Prăznuirea lor se face, în fiecare an, pe 16 august. Pentru valoarea sa arhitectonică și istorică, națională și universală, așezământul monahal Hurezi a fost înscris, în anul 1993, în Patrimoniul Cultural Mondial.

La înapoiere spre Râmnicu Vâlcea, am vizitat Mănăstirea Govora, monument istoric, așezământ de maici cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, din comuna Mihăești. Este datată 1492-1496, perioadă în care a fost refăcută de domnitorii Vlad Călugărul și fiul său Radu cel Mare, după ce fusese pustiită de boierul Albu cel Mare, în timpul domniei lui Vlad Țepeș.

(Continuare în pag. 16)

SOLUL VOIEVODULUI BASARAB I ȘI REGELE CAROL ROBERT D'ANJOU

(Urmare din pag. 11)

Cădeau tineri și bătrâni, principii și nobili fără nici o deosebire. Căci această tristă întâmplare a ținut mult de la ziua a șasea a săptămânii până la ziua a doua a săptămânii viitoare, în care zile soldați aleși așa se izbeau unii de alții precum în leagăn se leagănă și se scutură pruncii, sau cum se clatină trestiele în vânt. Și a fost aici un cumplit dezastru, căci au căzut o mulțime de ostași, de principii și de nobili, și numărul lor nu se poate socoti, din ziua a șasea, în preziua sfântului Martin, și după aceea, în cea următoare”.

Efectul va fi cel scontat de voievodul român, adică grăbirea retragerii ungare prin angajarea mai adânc a oștirii dușmane în Defileu. Din vreme, la capătul opus al trecătorii, unde drumul ieșea la loc deschis, ostașii voievodului român baraseră calea prin vestitele indagine, adică prisăci, din trunchiuri de copaci prăbușiți cu coroanele încălcite unele într-altele, o stavilă dintre cele mai dificile pentru orice oaste. Angajată în defileu, coloana celor câteva mii de ostași, întinzându-se pe câțiva kilometri cu bagajele ei, supusă unei neiertătoare presiuni române, s-a aflat cu totul blocată.

După cum consemnează Cronica pictată, bătălia a început vineri 9 noiemb-

rie 1330 și a cunoscut o domolire în ziua Sfântului Martin, duminică 11 noiembrie, când ambele oștiri au respectat semnificația creștină a sărbătorii. În această zi, oștile maghiare s-au retras din partea de nord a defileului, făcând cale înapoi, ceea ce a determinat pe martorii oculari să afirme că armata a făcut traseul „în circuitu” („în cerc”), adică au avansat, apoi s-au întors, revenind în prima poiană din Defileul Bistriței, unde spațiul fiind mai larg, în ziua următoare, luni 12 noiembrie, luptele s-au reluat cu și mai mare înverșunare.

Din însemnările regelui Carol Robert de Anjou, aflăm că apogeul luptei a fost atunci când cavalerii valahi au șarjat în mod repetat asupra supraviețuitorilor.

Un document al Capitlului Bisericii din Transilvania dat lui Nicolae și Martin, fiii lui Blawch, la 16 martie 1331, sintetizează foarte bine deznodământul zilei de luni, 12 noiembrie 1330, scriind: „Însă, deoarece soarta nefiindu-le favorabilă, luni, pe când aceia împreună cu alții au fost învinși și supuși sub aceeași stâncă, au pierdut amintitul privilegiu împreună cu toate lucrurile lor, la fel ca și ceilalți aflați în aceeași oaste”.

Regele Carol Robert, înspăimântat de groaza generală, și-a abandonat însemnele regale, dându-le lui Desideriu, fiul lui Dionisie Hedervary, reușind astfel să se salveze prin sacrificarea supusului său.

LIDIA ZADEH

POEZII

NELINIȘTI

Când am de strigat neliniști
Deschid călimara
Și totul devine albastru

Ca un aer vechi dintr-o odaie primenită
Cu ger și cu un colier de perle
La gâtul oglinzii inventatoare de regrete
Dintr-o iarnă fără cusur

Cicatricile se albăstresc
Buzele șoptesc despre vacarmul din noi
Și tavanul devine un plâns îndepărtat
Dintr-o ultimă neputință

De ce să dau vina pe iarnă?
Deschid ușa dinspre mine
Să-i aud scâncetul

Un bocet îmi aduce liniștea

PRAF

Stăteam cu poetul în casă
Și cu un înger oarecare
Mă sălbătisem în libertate
Și tot pierdeam la ruletă
Ca un trecător care se repetă
Pe culoarea verde a semaforului

Poetul scria versuri
Despre păcatele neterminate
Și mă privea cu coada ochiului
Obosit de liniștea din jurul său

Apoi un praf gros cât un deget
A căzut din vechiturile cerului

Și noapte s-a făcut

Despre vechi
Și despre inimi care se ating

JAFUL

Ca două înțelesuri contrare
Și fețele aceleiași monede
Nu-mi trecea prin minte s
Să fac punte între inimă și cer

Și nici să strig ca oricare poet speriat

“Sus mâinile, acesta este un jaf liric”

Buzunăriți-mă pe nume
Și numaidecât
Vă recit
O poezie cu destin

Voi învia în timp ce voi muri

Fără să știu de ce
Două bucurii ca fețele aceleiași

monede

Vreau să cumpăr această zi

LEBADA

Locuiesc într-o cușcă
Nesigură
Numai aici pot înțelege că viața
Este mielul iluziei

Odată cu anii mă micșorez
Până la nimicul divin

Într-o clipă fără sfârșit
O lebadă moare frumos

A început să-mi placă singurătatea

SENIORII VÂLCENI PE URMELE ISTORIEI

(Urmare din pag. 15)

Una dintre cele mai importante lucrări de restaurare s-a realizat în anul 1711, în vremea voievodului Constantin Brâncoveanu. În timpul domniei lui Matei Basarab, mănăstirea Govora a ajuns unul dintre marile nuclee de cultură românească. Aici a fost pusă în funcțiune tiparnița dăruită de Petru Movilă - Mit-

ropolitului Kievului și în perioada 1636-1642 au fost scoase numeroase cărți de slujbă bisericească în limba slavonă, printre care „Pravila cea Mică” sau „Pravila de la Govora”, prima carte de legi bisericești și laice tipărită în limba română, la 1640.

Pentru redactarea articolului am folosit mai multe surse de documentare, printre care se află lucrarea „Mănăstirile și Schiturile din Județul Vâlcea” - album

spiritual „Râmnicu Vâlcea 2009”, autor istoricul Eugen Petrescu, un cercetător vâlcean cunoscut și apreciat.

Am petrecut o zi frumoasă de primăvară, în care am admirat deopotrivă frumuseți naturale dar și mai multe cetăți ale ortodoxiei românești din Vâlcea, care ne-au mângâiat sufletul și ne-au îmbogățit orizontul cunoașterii.

Ne mândrim că în județul Vâlcea, turismul monahal dispune de un potențial remarcabil. Acest teritoriu binecuvântat de Dumnezeu a fost și rămâne o vatră străveche de cultură și spiritualitate românească.

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument la Rmnicu Vâlcea

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, *Cultura vâlceană nr 143*, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Lupoaica Capitolină amplasată în intersecția de la fostul pod al lui Hozoc. Compoziție foto P. Cichirdan

Ziar realizat de Asociația ECOSTAR 21,
Editura INTOL - PRESS, SC INTOL SRL
și SC TINCONT SRL

Director: Leontina CICHIRDAN

Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Bogdan CICHIRDAN
Director IT:
Redactor șef: Csaky E POE
Redactor: Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS

Secretar de redacție: Simona Maria KIS
Colaboratori, publiciști și fotoreporteri:

Felix SIMA
Gheorghe SPORIȘ
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Gheorghe PANTELIMON
Ioan DURĂ
Tanța TĂNĂSESCU
Silviu LAZĂR
Constantin MĂNESCU
Mihai MUSTĂȚEA
Mihai CĂLUGĂRIȚOIU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

cichirdan@yahoo.com www.culturaarmundi.ro

Preț: 3 lei

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOȘTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului.

Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Tipărit la Prodcom, Tg. Jiu, 26 mai 2024